

An aerial photograph showing a red icebreaker ship navigating through a dense field of sea ice. The ice consists of numerous small, rounded floes of varying sizes, creating a textured, undulating surface. The ship is positioned in the lower right quadrant of the frame, leaving a trail of open water behind it. The overall color palette is dominated by shades of blue and white, with the red of the ship providing a strong contrast.

Lodowce na kuli ziemskiej

Lodowce i stała pokrywa śnieżna

⇒ pokrywają nieco ponad **16 mln km²** kontynentów (ok. 11% ich powierzchni)

⇒ magazynują **24 mln km³** wody

Lodowce i stała pokrywa śnieżna są głównym źródłem w hydrosferze wody słodkiej

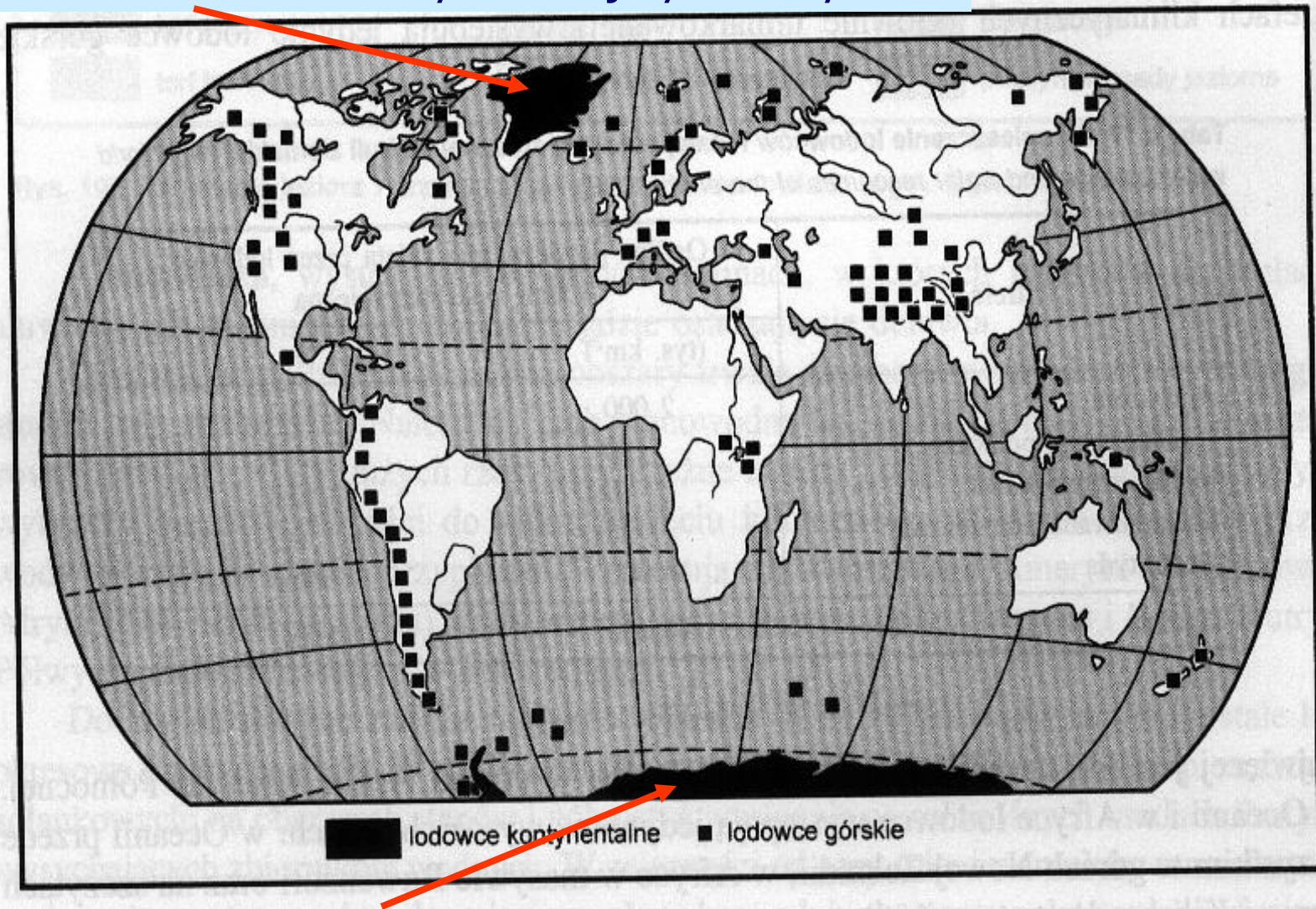
⇒ **68,7%** zapasów wód słodkich hydrosfery

Tabela: Rozmieszczenie złodzenia na lądach półkuli północnej

Szerokość geograficzna	Lodowce w % ogólnej powierzchni lądowej
90-80°	68,5
80-70°	35,8
70-60°	4,5
60-50°	0,3
50-40°	0,07

Grenlandia – 11% masy lodowej hydrosfery

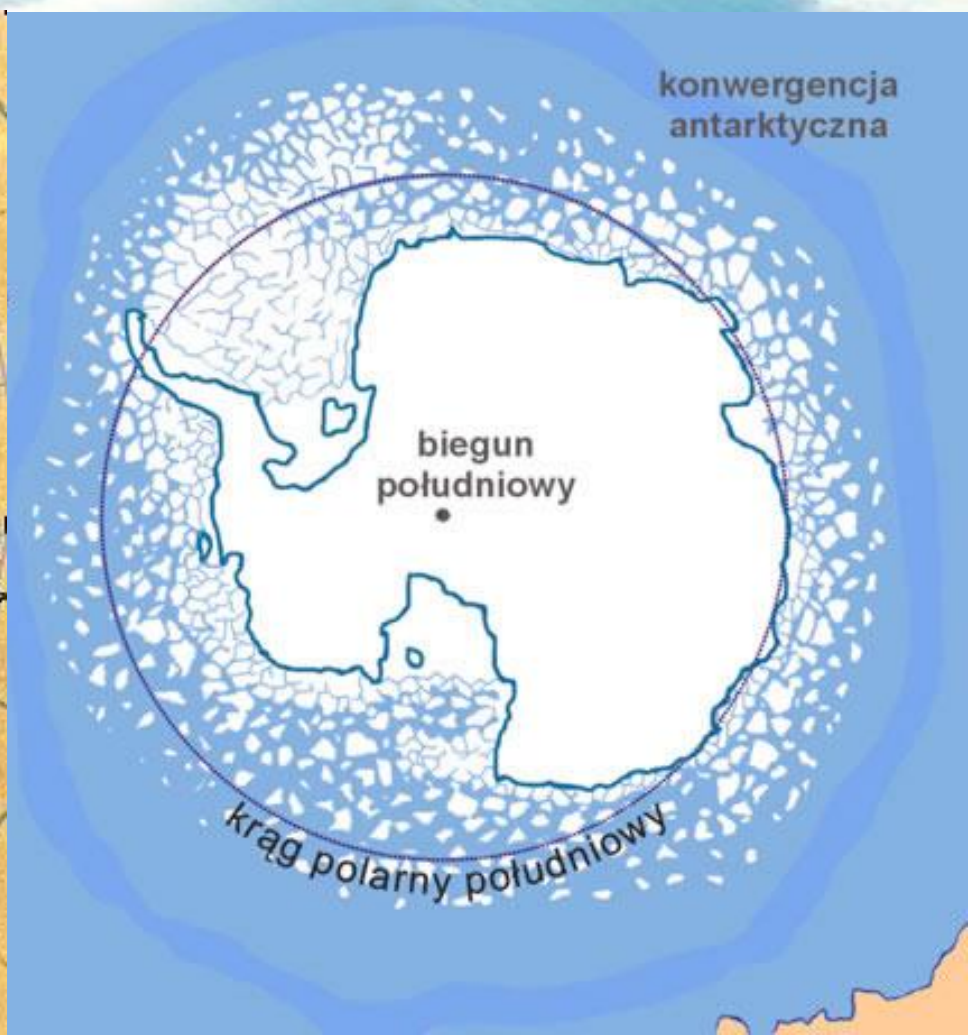
Antarktyka – 85,6% ogólnej objętości lodu na Ziemi

Pozostałe lodowce gromadzą 3,4% masy lodowej hydrosfery

W strefie polarnej występują przede wszystkim:

⇒ lodowce kontynentalne (lądolody),

⇒ pola lodowe

W pozostałych strefach (głównie umiarkowanej) występują jedynie

⇒ **lodowce górskie**

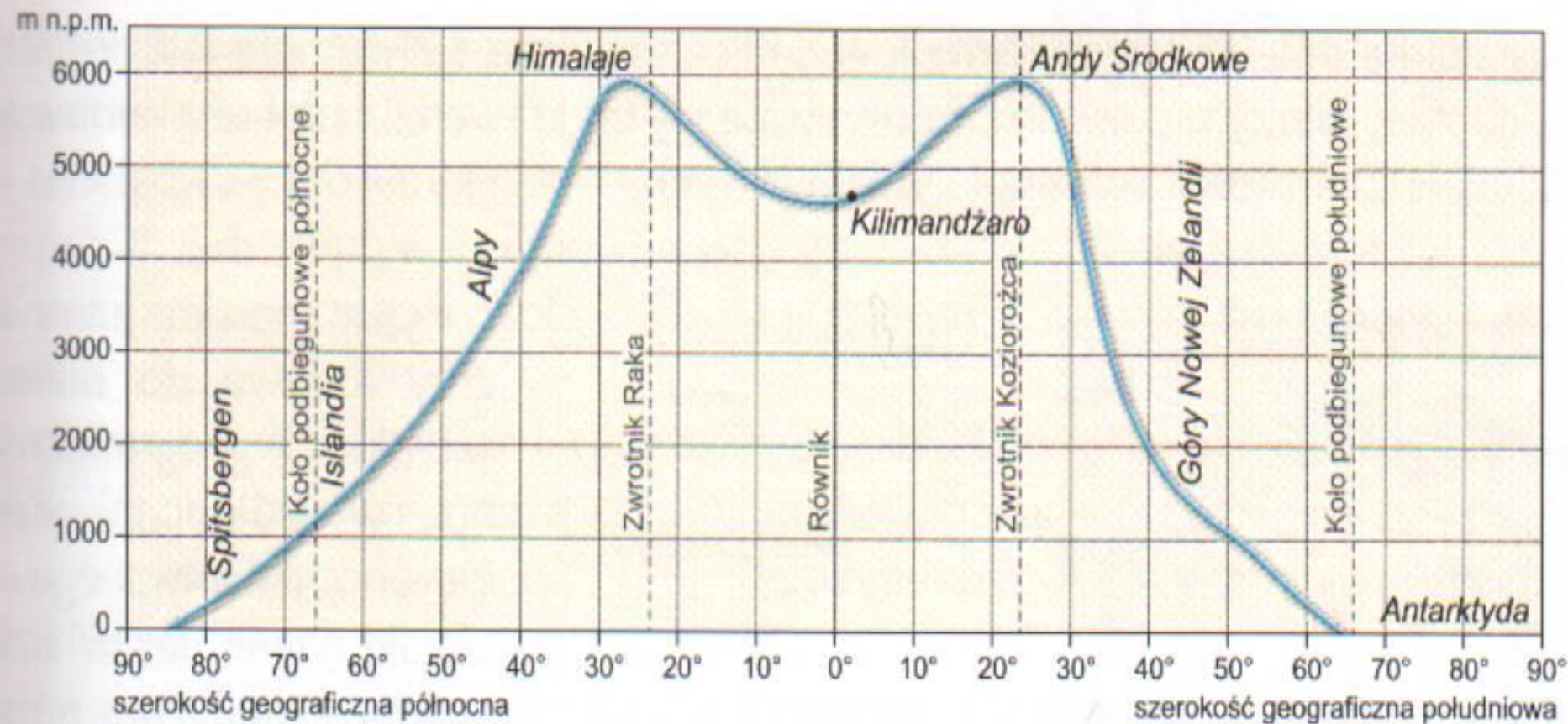

Warunki tworzenia się lodowców górskich

- ⇒ poniżej temperatury 0 stopni – poniżej granicy wiecznych śniegów
- ⇒ dodatni bilans śnieżny – więcej śniegu spada niż się topi w ciągu roku
- ⇒ Istnieje obniżenie w terenie gdzie gromadzi się śnieg

Linia wiecznego śniegu (granica wiecznego śniegu)

W polu firnowym śnieg ulega przeobrażeniu w lód lodowcowy.

śnieg
↓
firn
↓
lód firnowy
↓
lód lodowcowy

świeży śnieg

90%

porowatość

stary śnieg

50%

porowatość

firn

20-30% a

porowatość

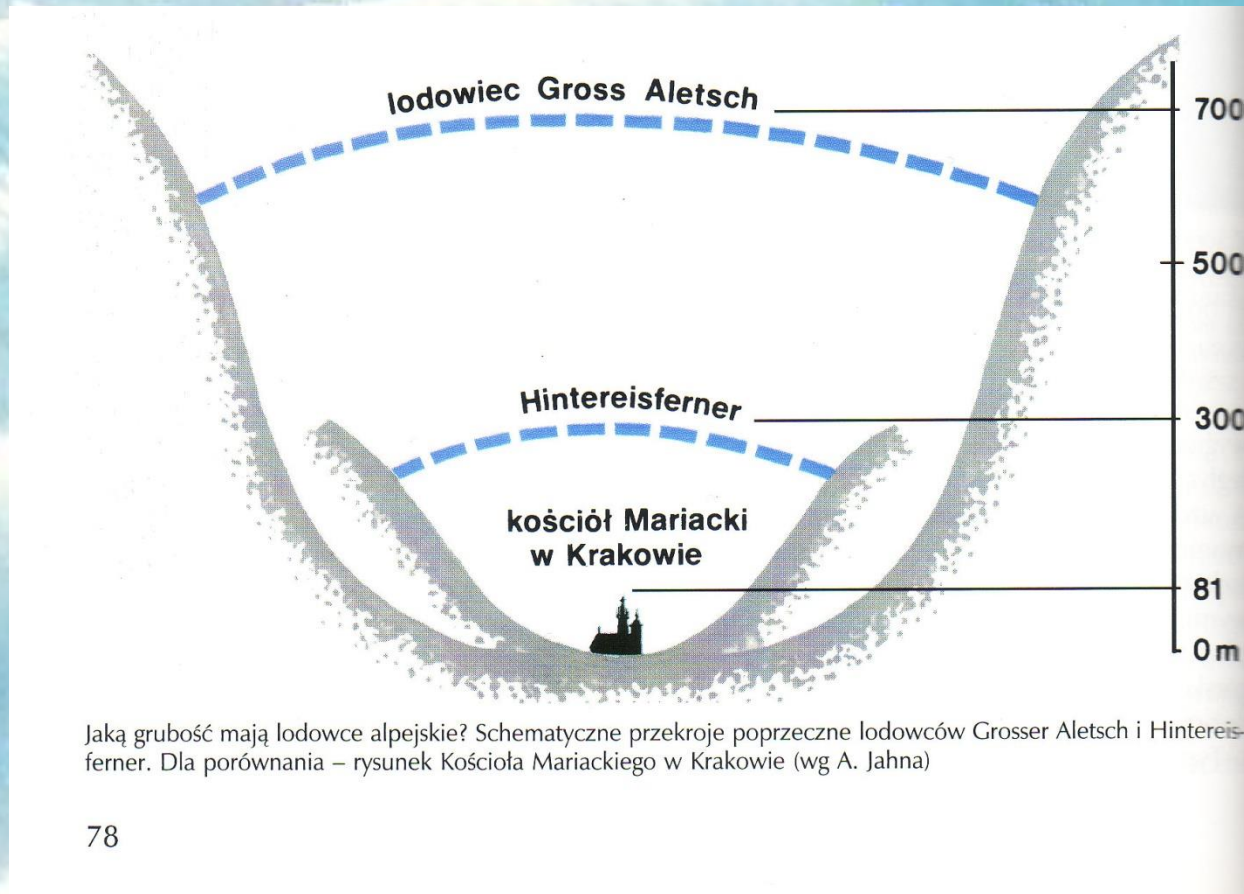
lód lodowcowy

zamknięte w lodzie
pęcherzyki powietrza

Miażdżość lodowców

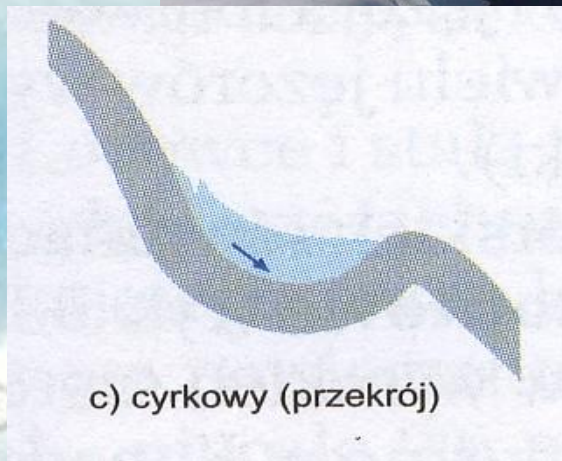
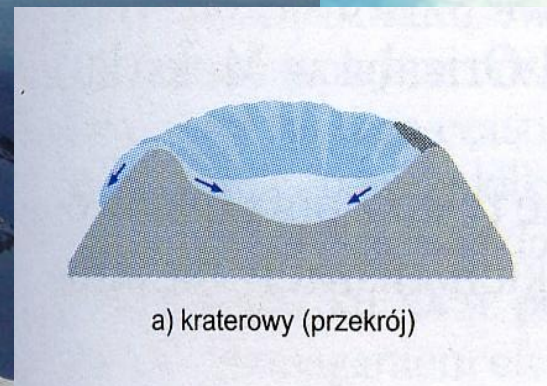
- lądolody do 4000 m
- czapy lodowe do 1000 m
- języki lodowcowe od 50 m do 950 m

Rodzaje lodowców górskich:

1. Lodowce zboczy górskich i szczytów:

- **kaldery**, lodowce leżące w kraterach wygasłych wulkanów;
- **cyrkowe**, lodowce leżące w wysoko położonych karach (mają tylko pole firnowe);

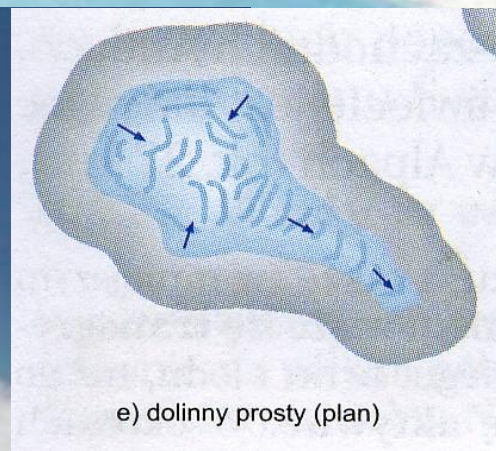
- **wiszące**,
lodowce
leżące na
stromych
zboczach
górkich
w płytkich
zapadliskach;

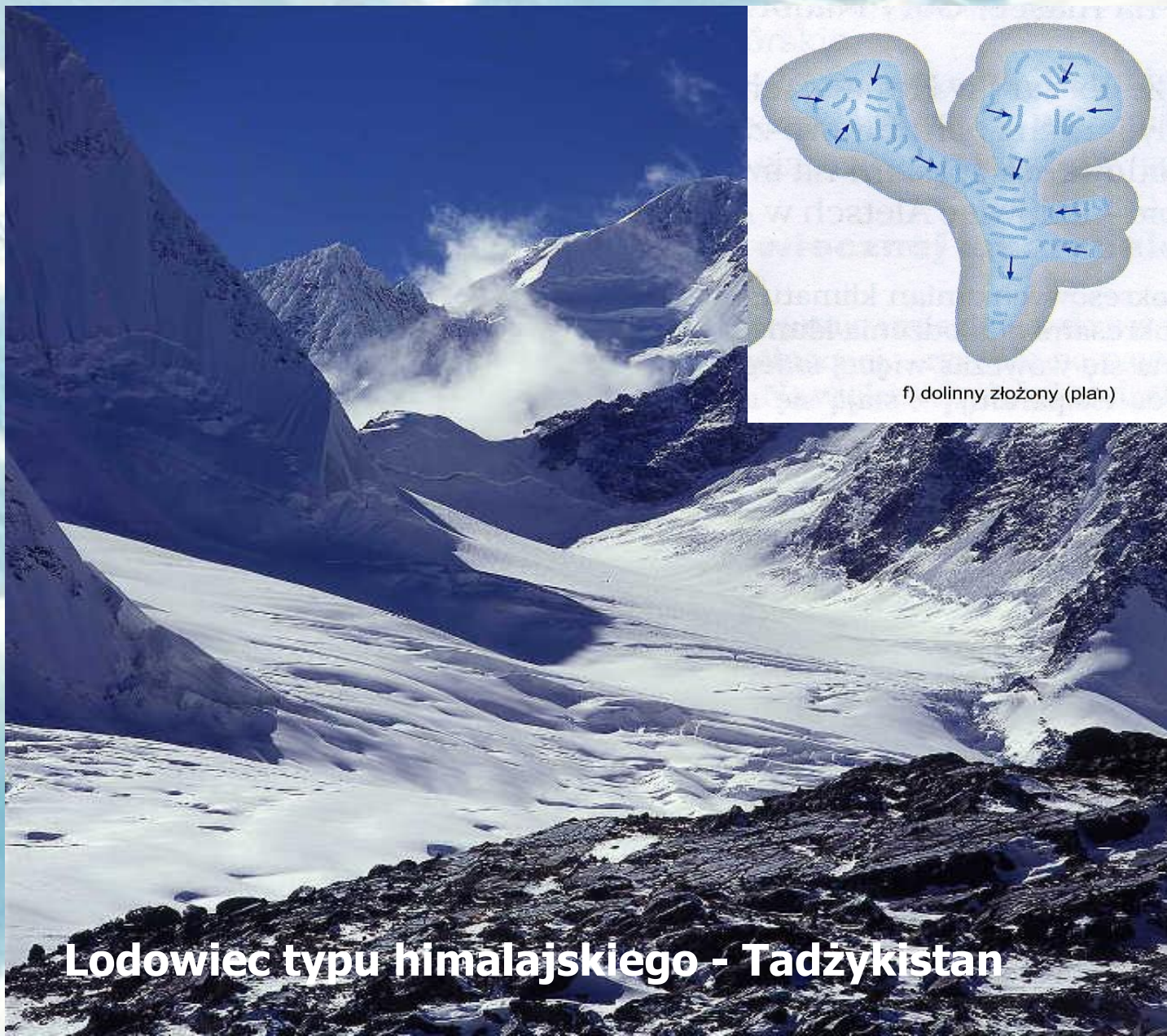
Wiszący lodowiec Hofmannskees

2. Lodowce dolinowe:

- **typu alpejskiego**, proste z jednym polem firnowym, od którego odchodzi jeden jezior lodowcowy

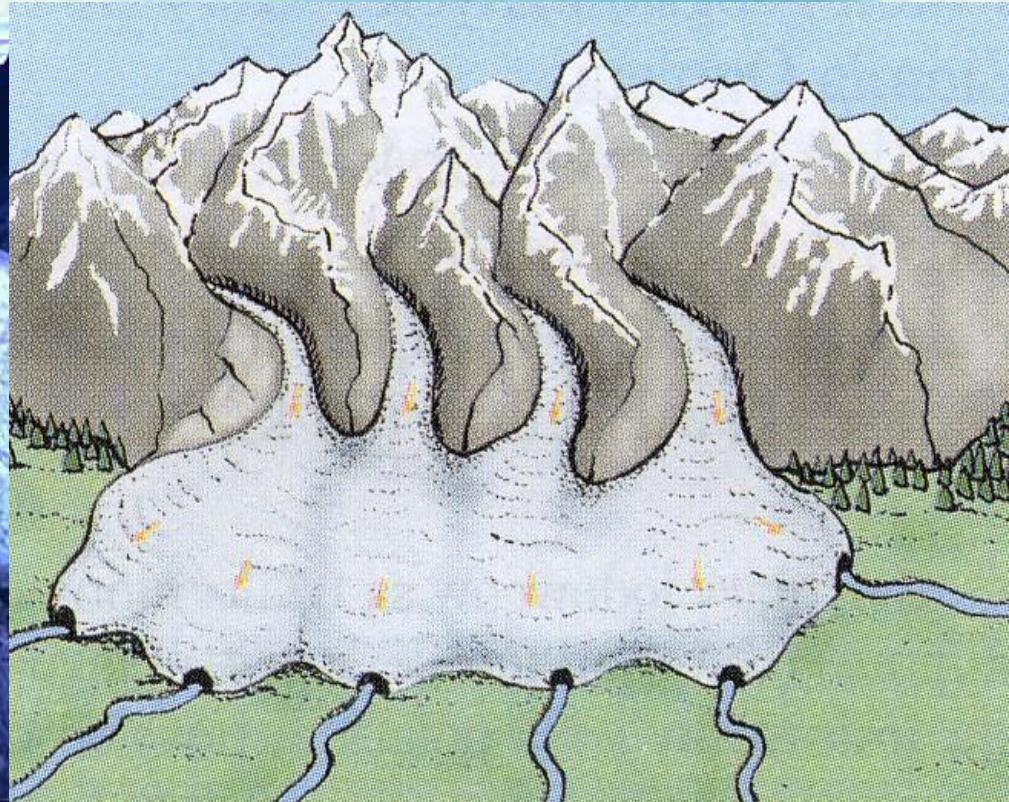
- **typu himalajskiego**, złożone z wielu jęzorów;

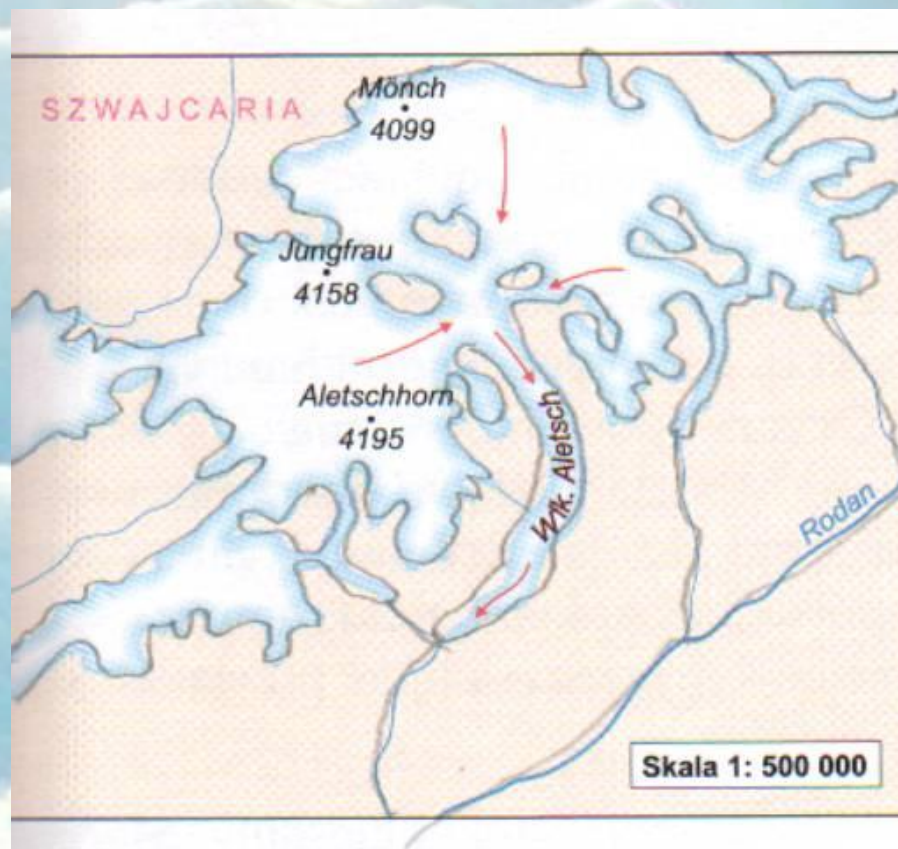

Lodowiec typu himalajskiego - Tadżykistan

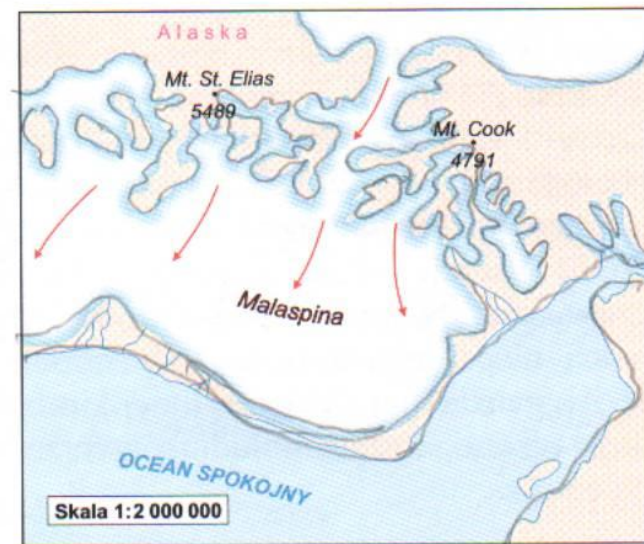
- **lodowiec piedmontowy** - powstaje gdy lodowce górskie, wypływając z gór na równinę podgórską, łączą się ze sobą.

- Tego typu lodowce są charakterystyczne dla okolic podbiegunowych, głównie Gór Skalistych i Alaski (tu znajduje się największy na świecie lodowiec piedmontowy Malaspina).

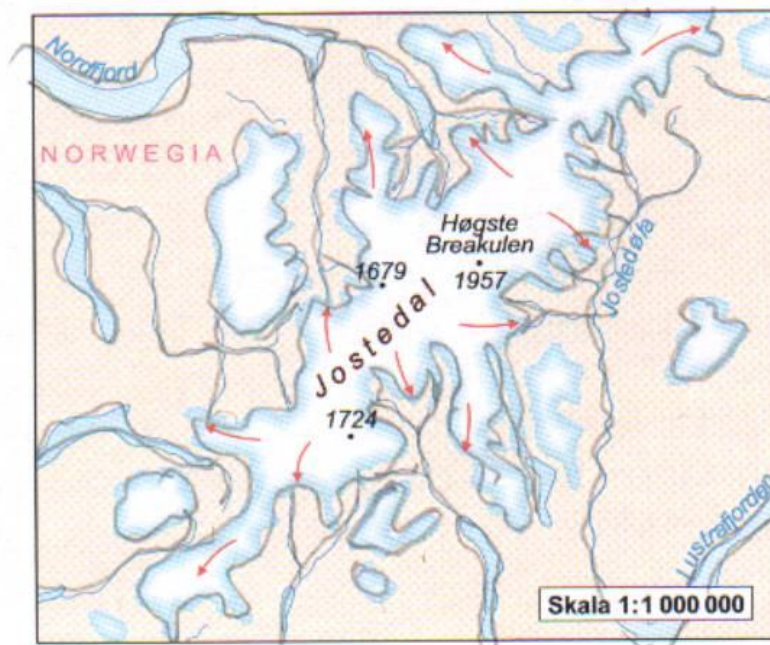

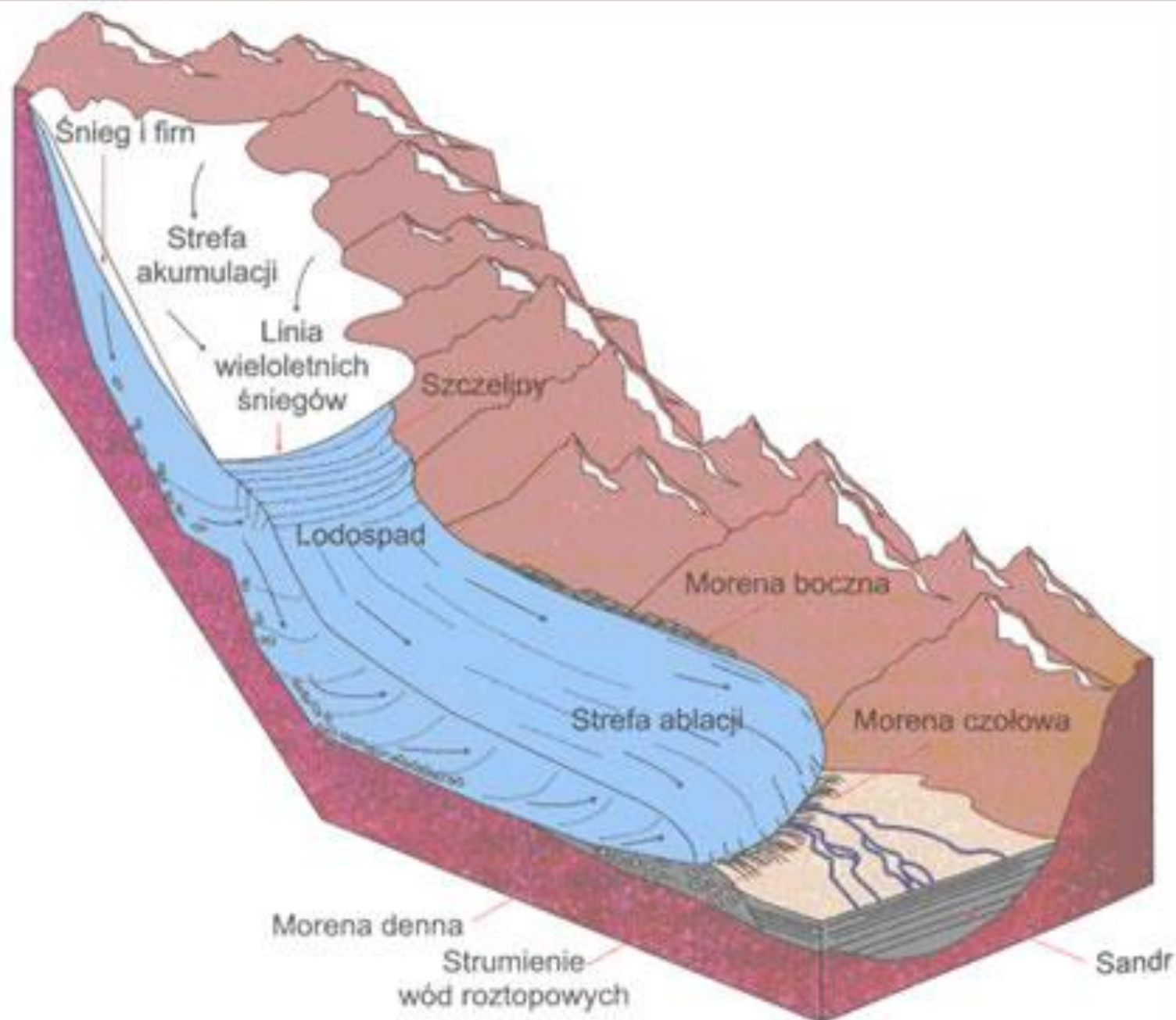
Ryc. 150. Lodowiec typu alpejskiego

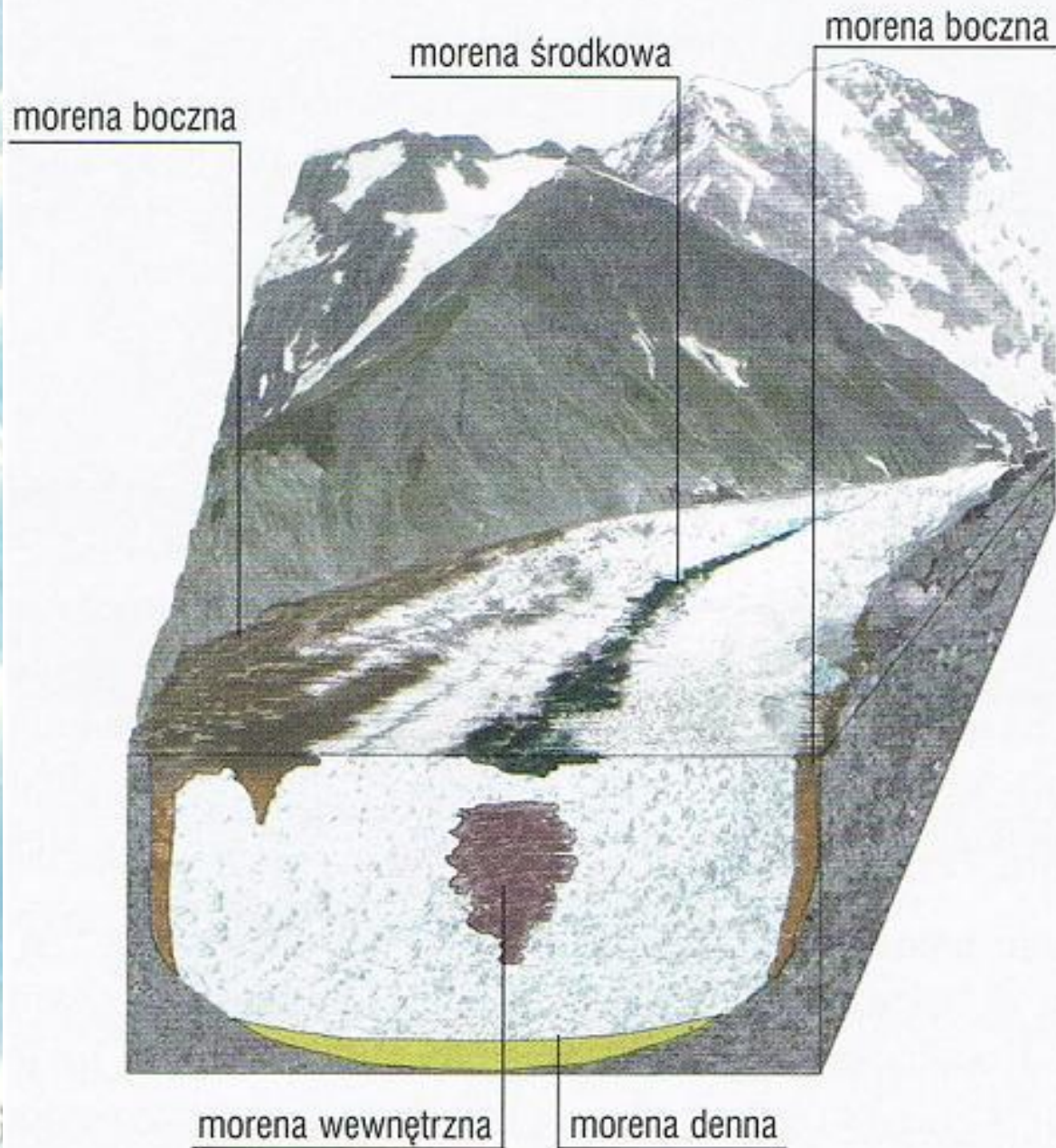
Ryc. 151. Lodowiec piedmontowy

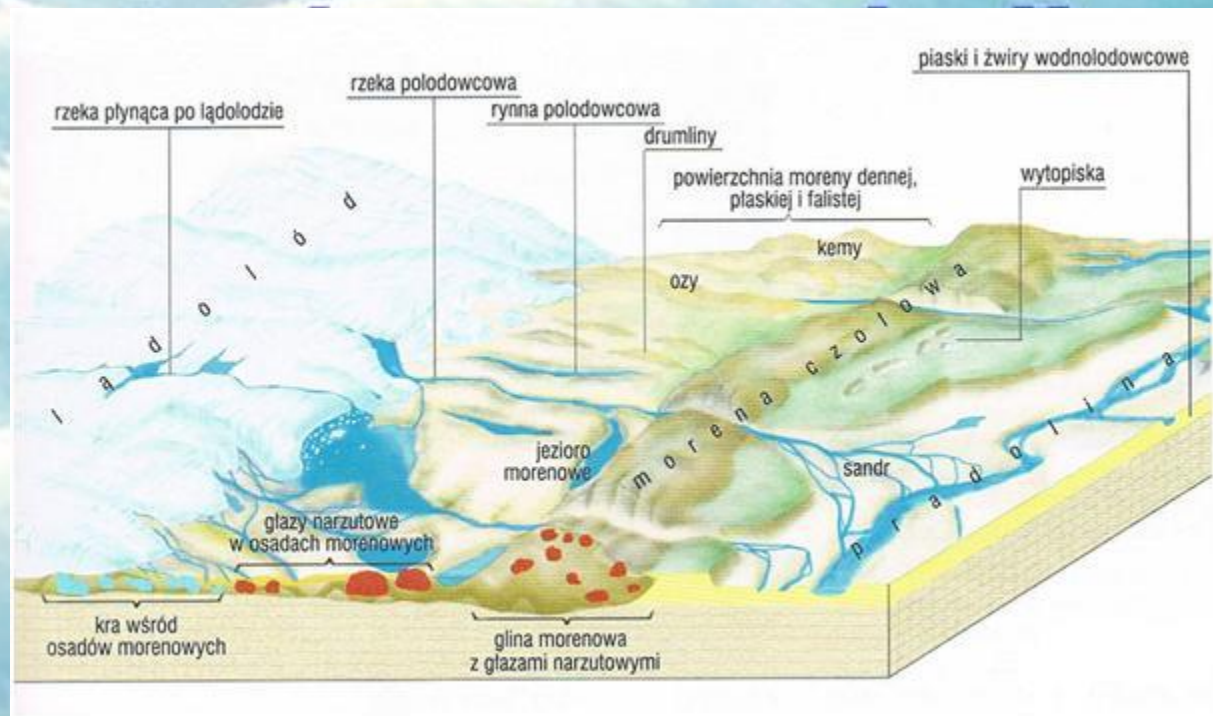

Ryc. 152. Lodowiec skandynawski

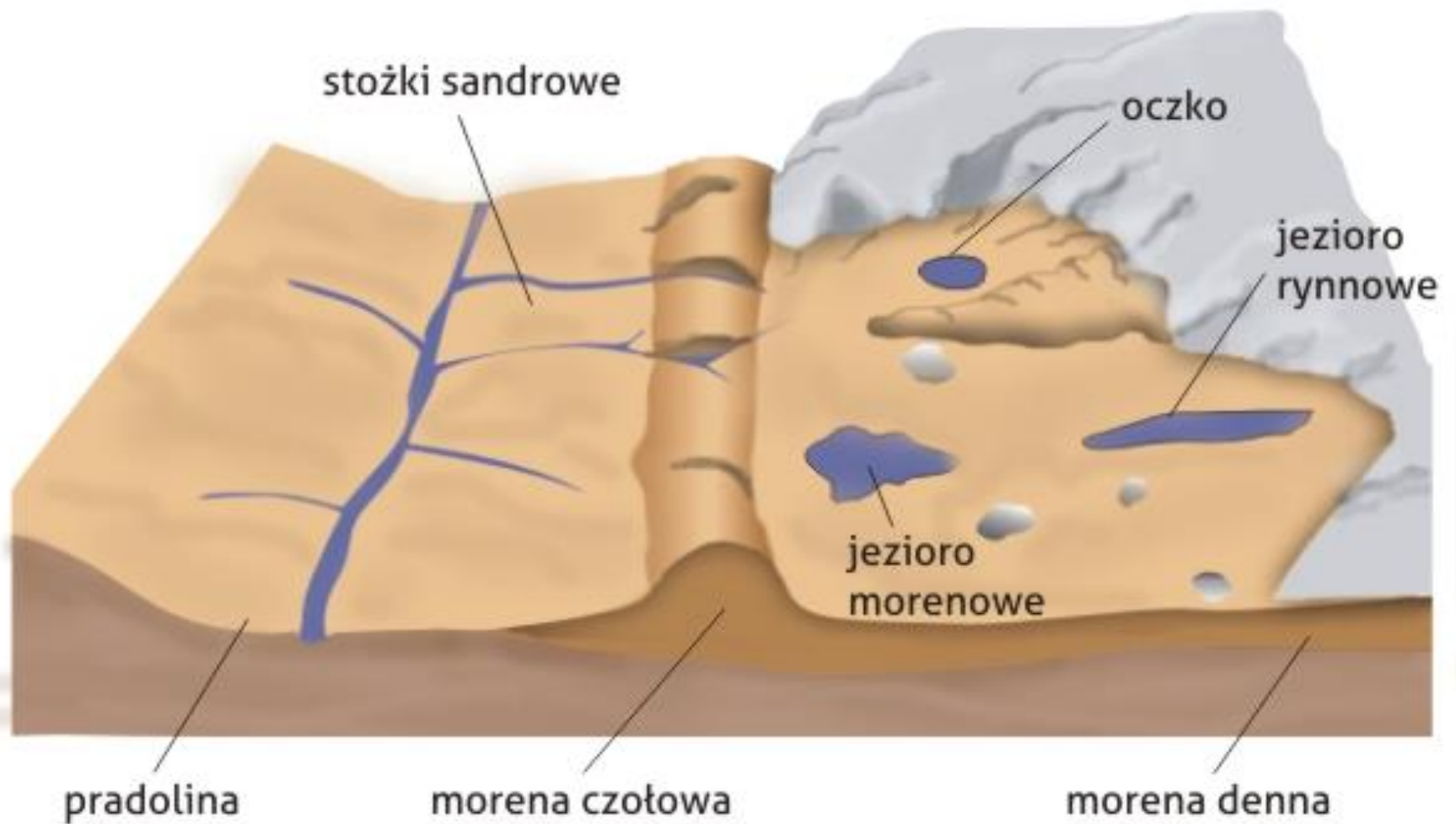

ROZMIESZCZENIE MATERIAŁU MORENOWEGO W ŁODOWCU GÓRSKIM

ŁĄDOLÓD

Karakorum – lodowiec dolinny ze smugami moreny środkowej

Karakorum – lodowce dolinne ze smugami moreny środkowej

Alaska – lodowiec dolinny

Lodowce
dolinne w
Alpach

ALPY

moreny środkowe
w strefie ablacji
jeźdźców
lodowcowych

ALPY

lodowce
dolinne z
dużymi polami
firnowymi

ALPY

Lodowiec Mer de Glace z
tzw. pasmami Forbesa
(ogiwami), pasmami lodu
ciemniejszego,
grubokrystalicznego i
jaśniejszego -
drobnokrystalicznego

ALPY

Lodowiec Mer de Glace z tzw.
pasmami Forbesa

HIMALAJE

lodowiec dolinny

System lodowców dolinnych w masywie Mt. Everest (Himalaje)

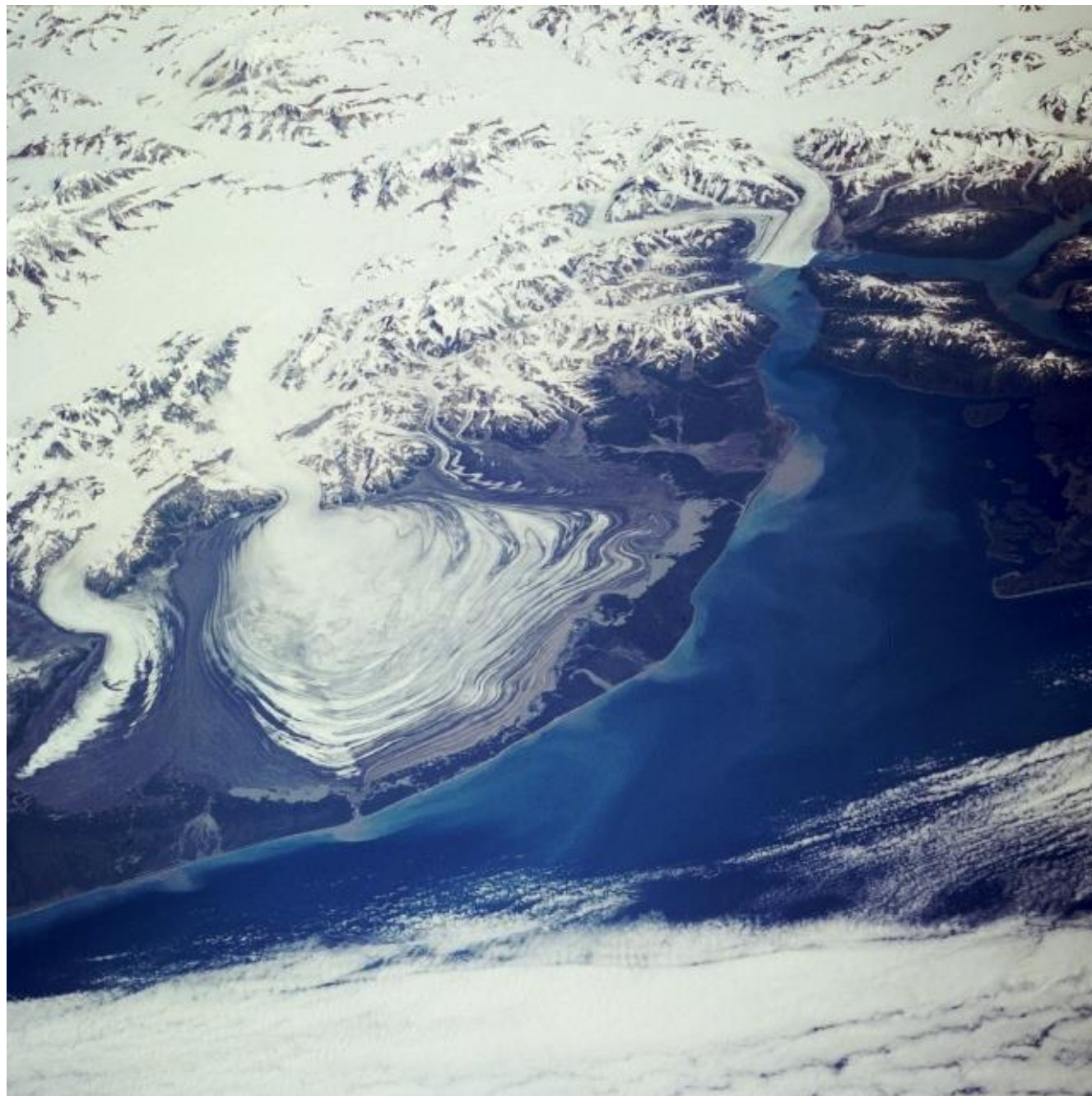

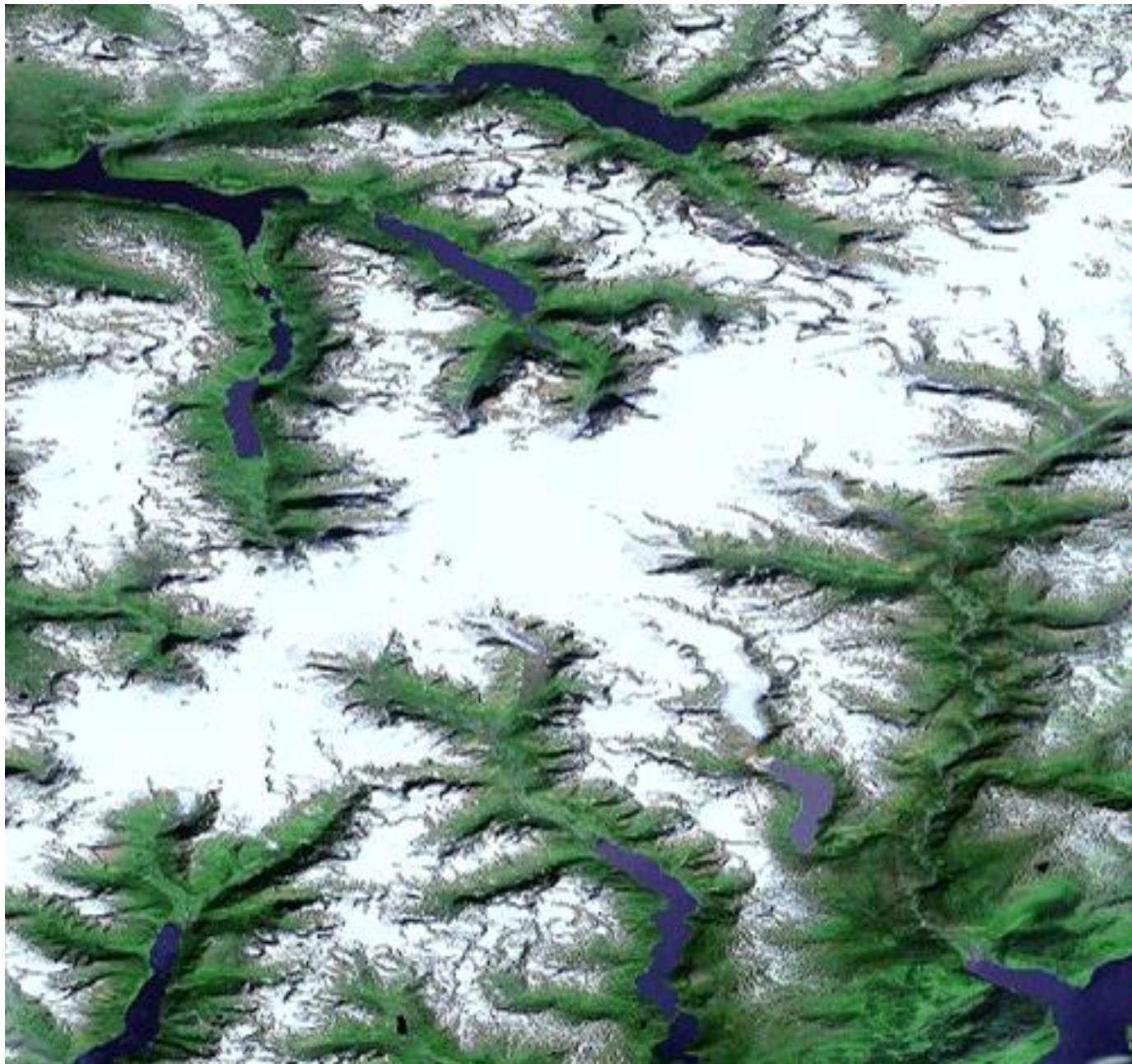

Lodowce dolinne

Nazwa	Obszar	Długość (km)
Lod. Beringa	Alaska	203
Hubbard	Alaska	115
Lod. Fedczenki	Pamir	77
Lod. Pd. Inylczek	Tien-szan	61
Batura	Karakorum	59
Aletsch	Alpy	25

Lodowiec
piedmontowy
Malaspina na
Alasce

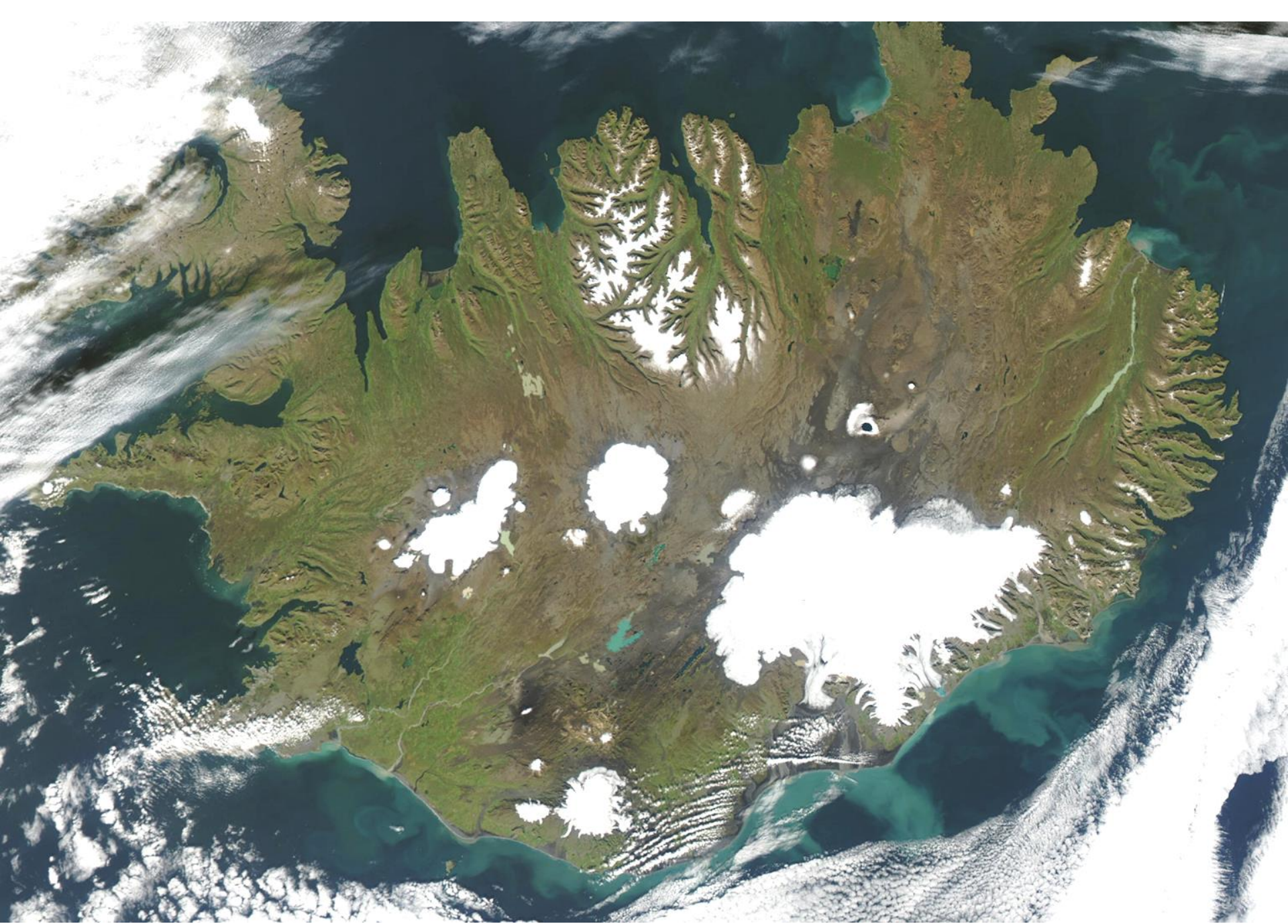

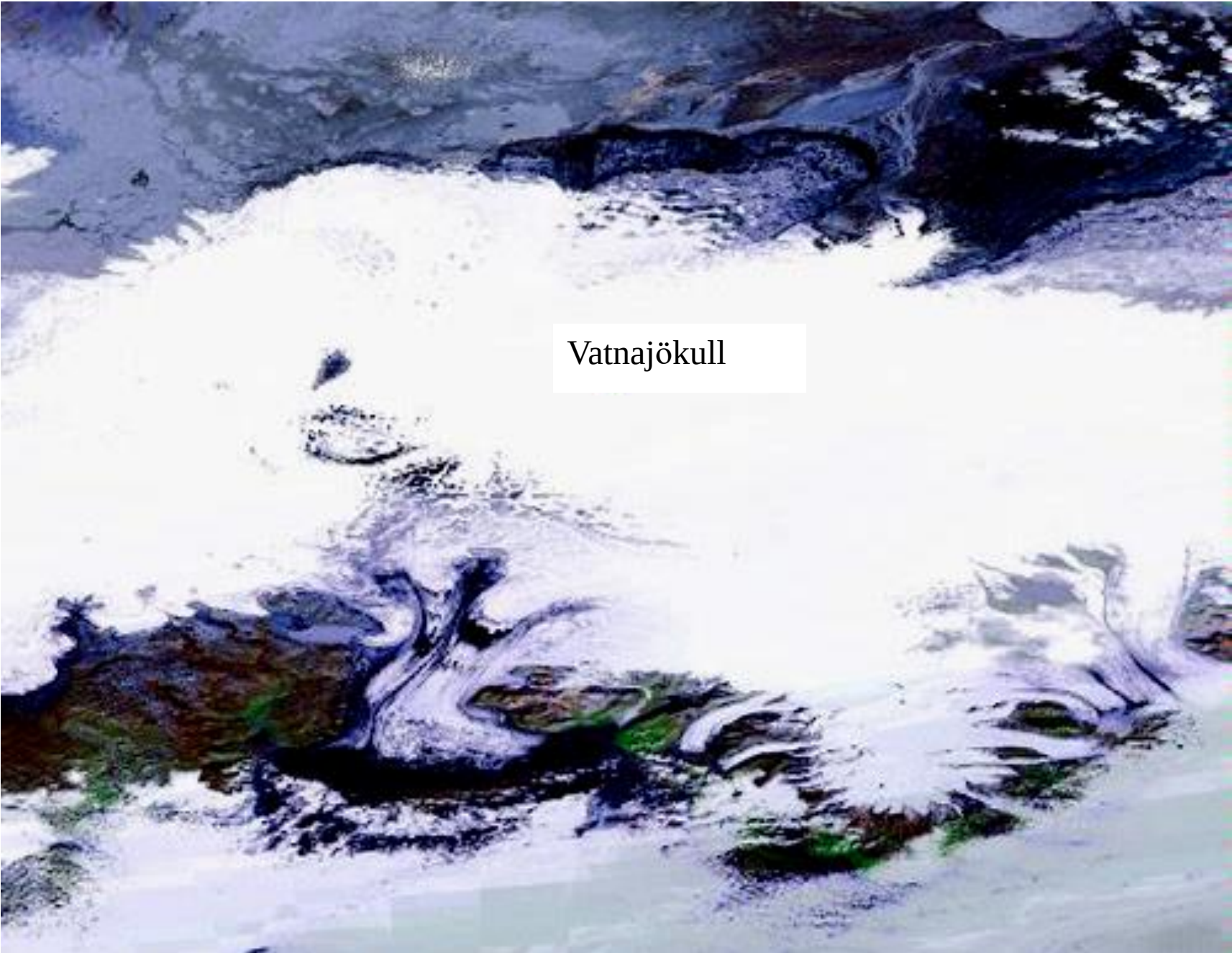

Lodowce
fieldowe
Norwegia

Briksdalsbreen, Norwegia – jezioro
spływający z fiordu

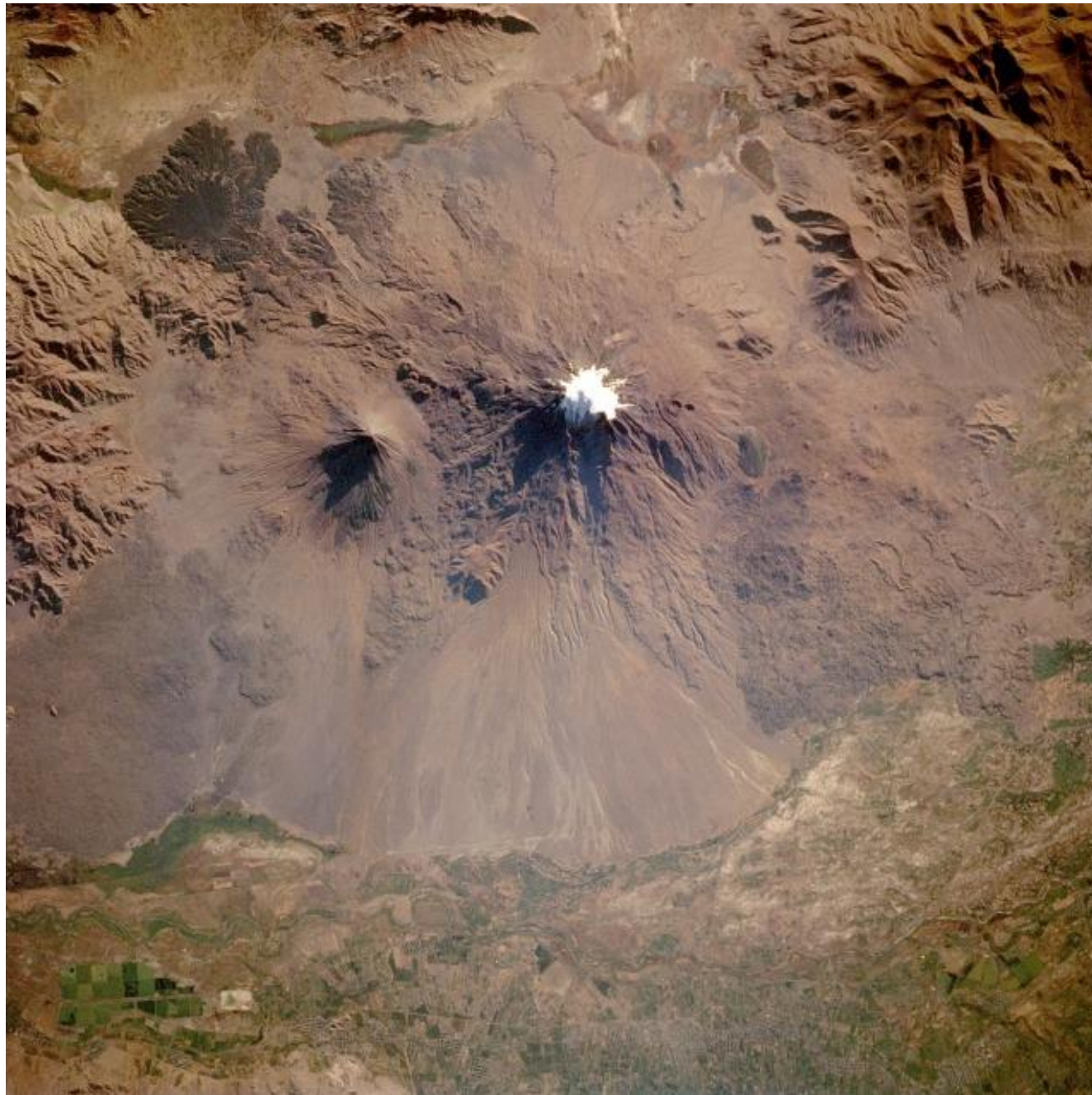

An aerial photograph of the Vatnajökull glacier in Iceland. The glacier is a vast, bright white expanse that dominates the center of the image. It is surrounded by rugged, dark volcanic terrain. In the foreground, there are several dark, rocky outcrops and patches of green moss or lichen. The background shows more of the glacier's surface, with some darker areas and a small, isolated peak visible in the distance. The overall scene is a stark contrast between the white ice and the dark, rocky landscape.

Vatnajökull

Spitsbergen – Lodowiec Elizy (sandr i nalodzie)

Ararat - Kaukaz pole
firnowe w kraterze
wulkanicznym

Kilimandžaro

Kilimandžaro

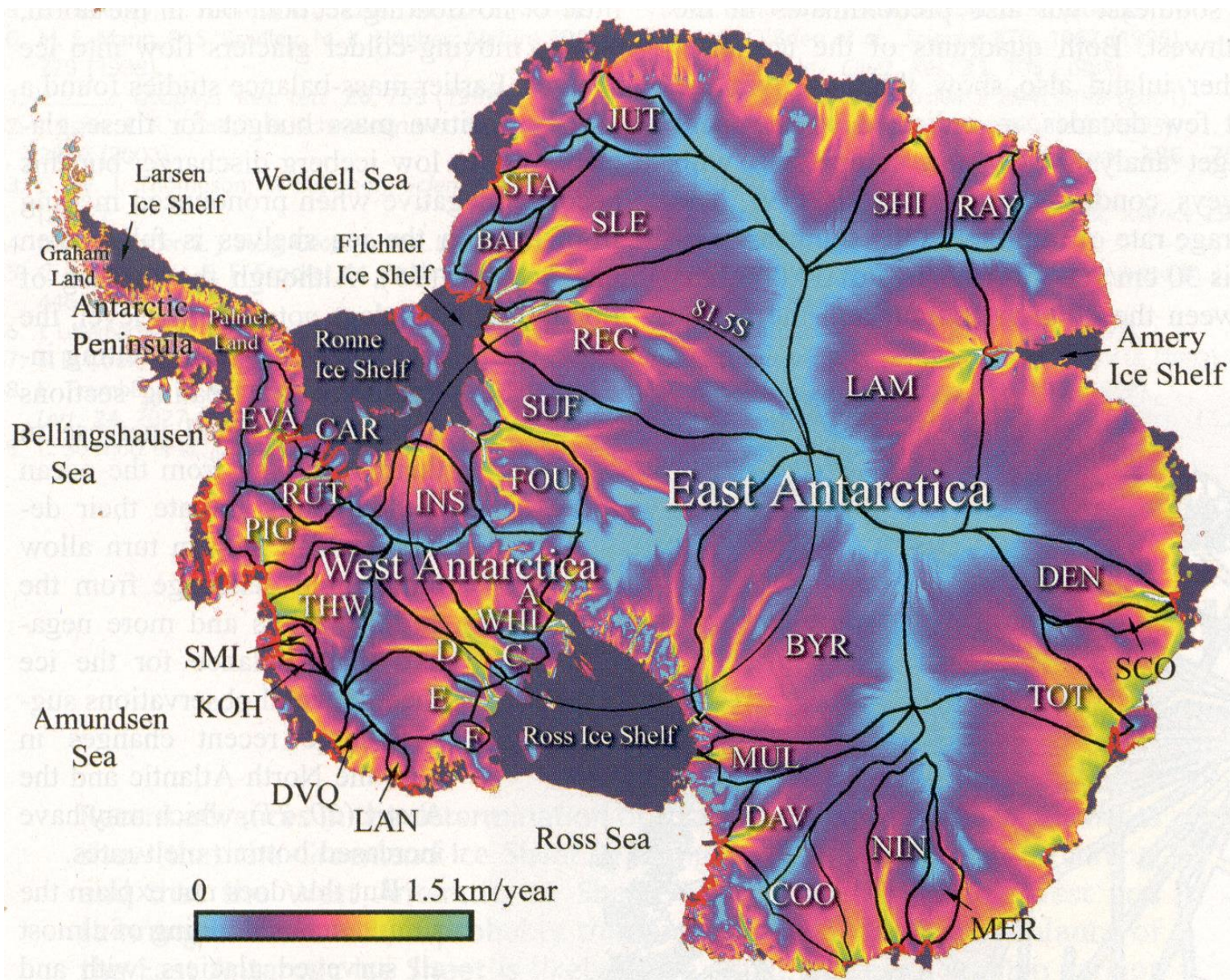

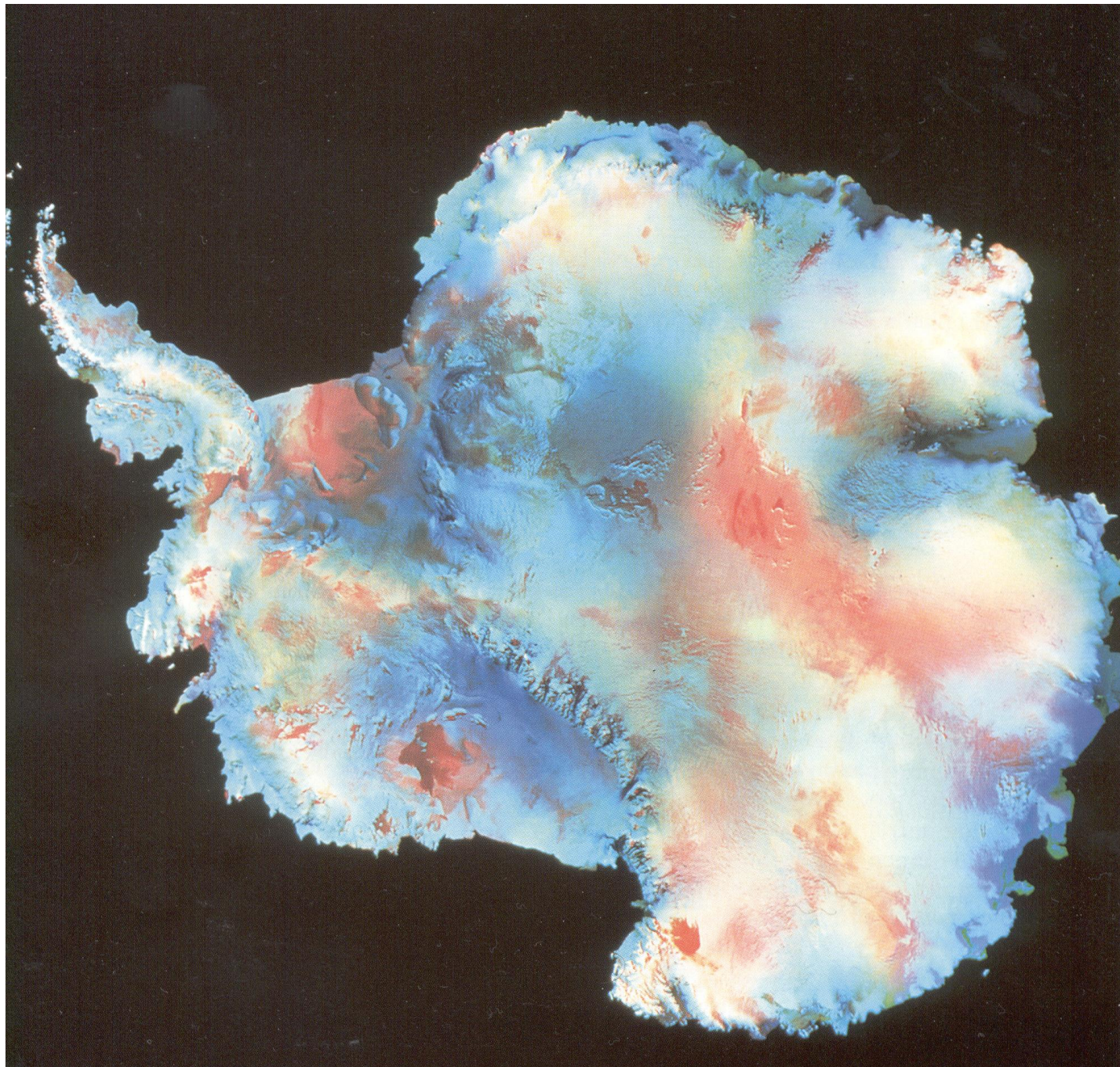
Lodowiec
wiszący

Pokrywy lodowe Grenlandii i Antarktydy

Charakterystyka	Grenlandia	Antarktyda
Powierzchnia (mln km ²)	1,7	14
Średnia grubość (metry)	1530	2160
Objętość (mln km ³)	2,6	30,1
Maks. wysokość (m n.p.m.)	3300	4000
Ablacja przez: - cielenie	50 %	99 %
- topnienie	50 %	1 %

Antarktyda – ruch lodu

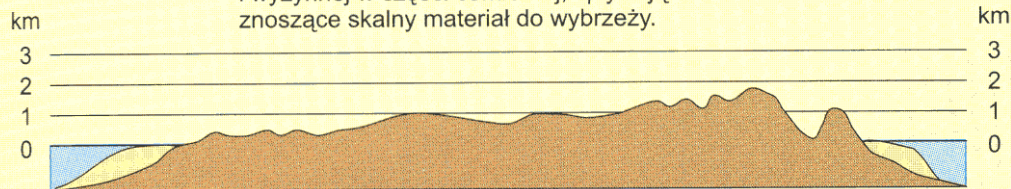

Grenlandia – czoło lądolodu z sandrem na przedpolu

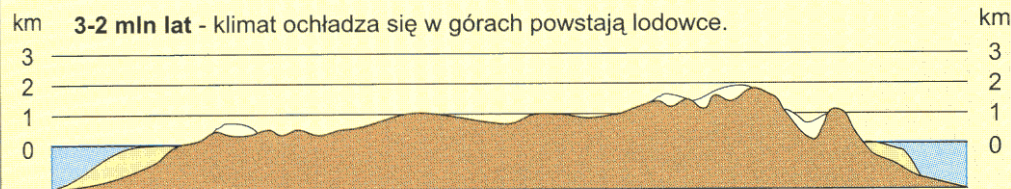

Grenlandia – czoło
lądolodu

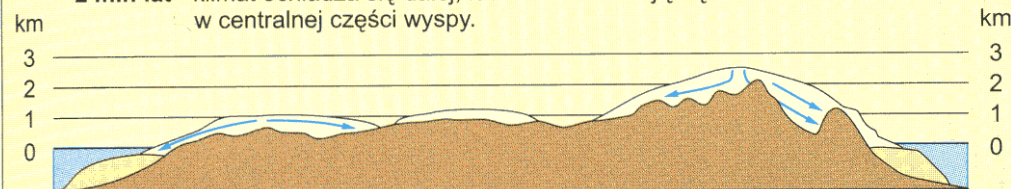
50-10 mln lat - panował klimat ciepły. Z wyspy, górzystej w strefie wybrzeży i wyżynnej w części centralnej, spływają rzeki znoszące skalny materiał do wybrzeży.

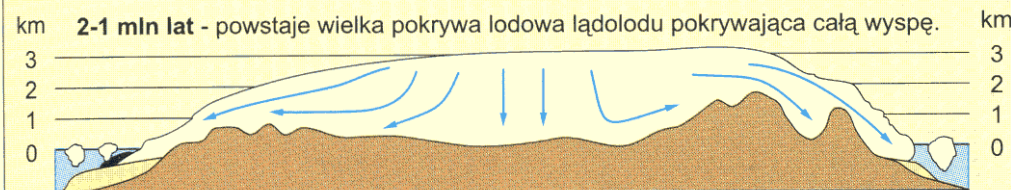
3-2 mln lat - klimat ochładza się w górach powstają lodowce.

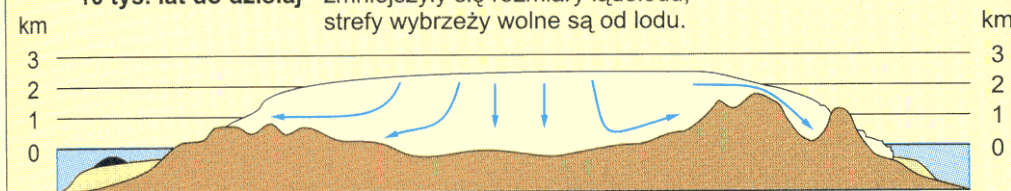
2 mln lat - klimat ochładza się dalej, lodowce rozrastają się także w centralnej części wyspy.

2-1 mln lat - powstaje wielka pokrywa lodowa lądolodu pokrywająca całą wyspę.

10 tys. lat do dzisiaj - zmniejszyły się rozmiary lądolodu, strefy wybrzeży wolne są od lodu.

Geologiczna działalność lodowca:

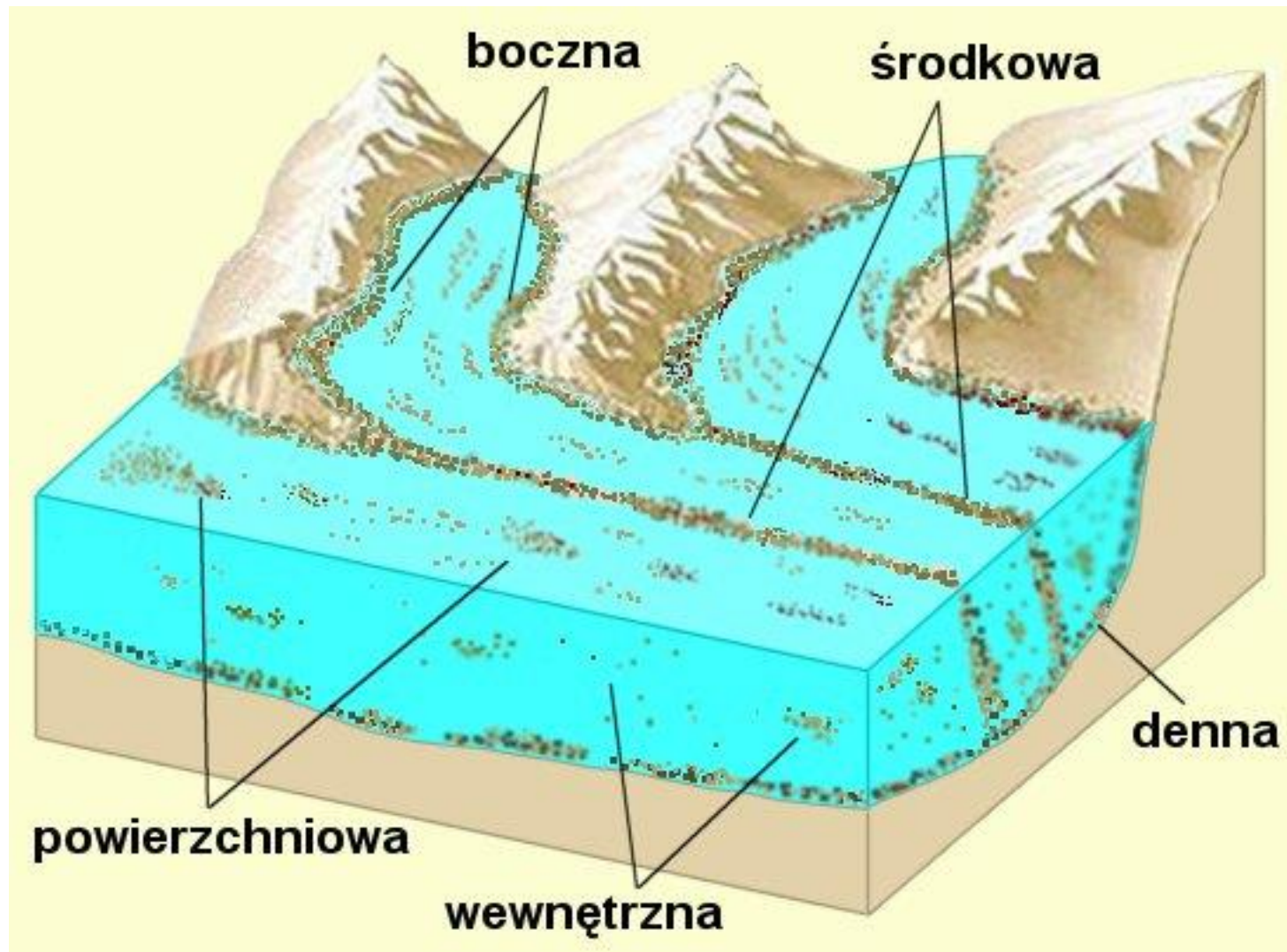
- akumulacja.
- transport,
- erozja,

AKUMULACJA

Moreny:

- morena czołowa:
 - akumulacyjna,
 - spiętrzona,
- morena denną,
- moreny boczne i środkowe,
- morena ablacyjna.

Moreny lodowca górskiego

Akumulacyjna morena czołowa

Mount Robson, British Columbia, Kanada

Spiętrzona morena czołowa

Morena boczna

Morena boczna

Morena Środkowa

Morena Środkowa

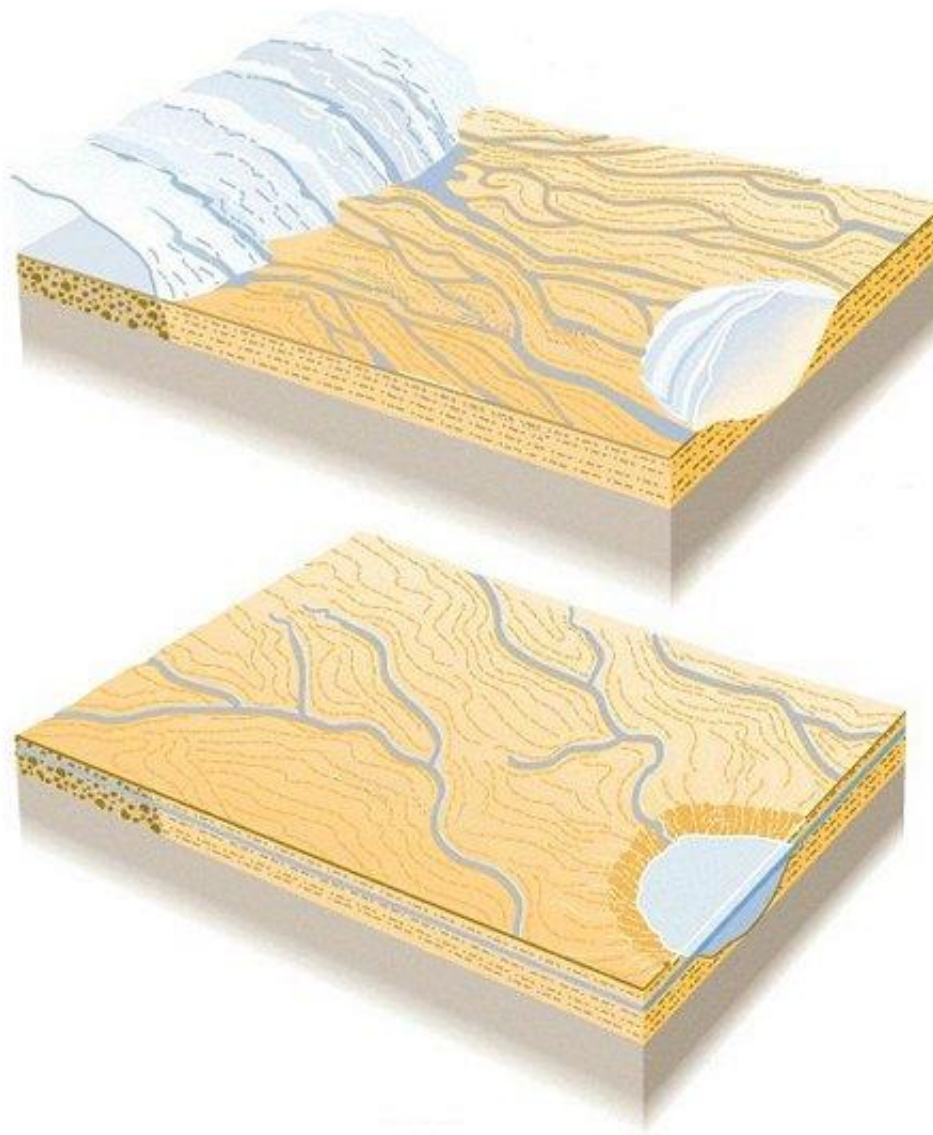

Morena
wewnętrzna
związana z
sezonową
laminacją lodu
lodowcowego

Krajobraz moreny dennej

Geneza jezior oczkowych

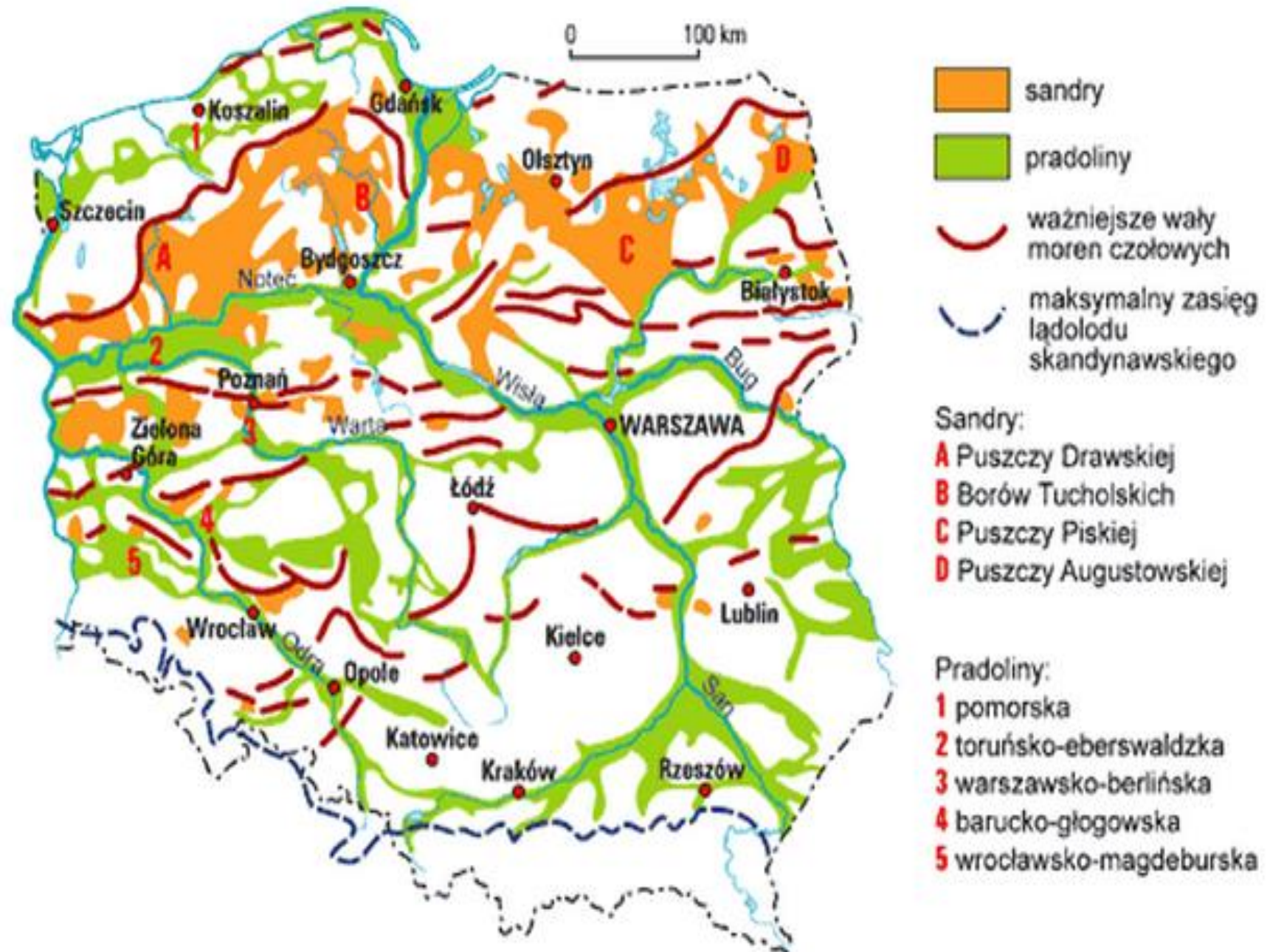

Drumliny

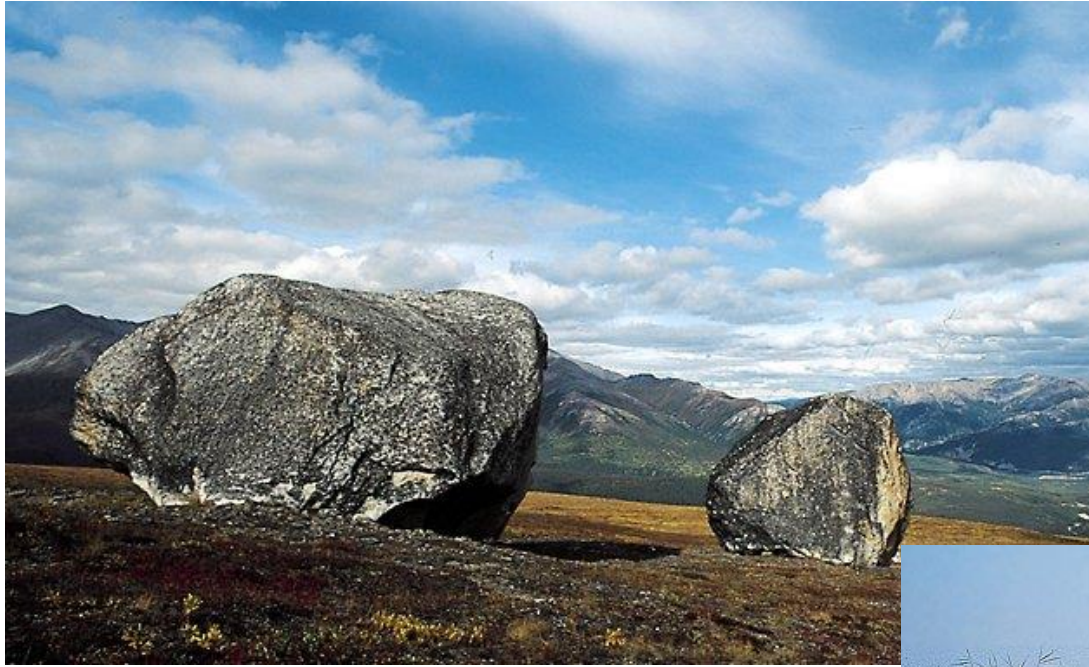
Charakterystyczne elementy polodowcowej rzeźby terenu

Moreny boczne i środkowe

Eratyki

Jezioro Gardno

Eratyki

Muzeum Ziemi, Warszawa

PROCESY NISZCZĄCE:

- detersja (abrazja lodowcowa),
- detrakcja lodowcowa,
- egzaracja lodowcowa.

FORMY EROZYJNE LODU LODOWCOWEGO:

- wygłądy, rysy i bruzdy lodowcowe,
- mutony (barańce),
- struktury glacitektoniczne,
- kotły (kary, cyrki) lodowcowe,
- doliny zlodowacone,
- doliny wiszące.

Wygląd lodowcowy

Alpy Szwajcarskie

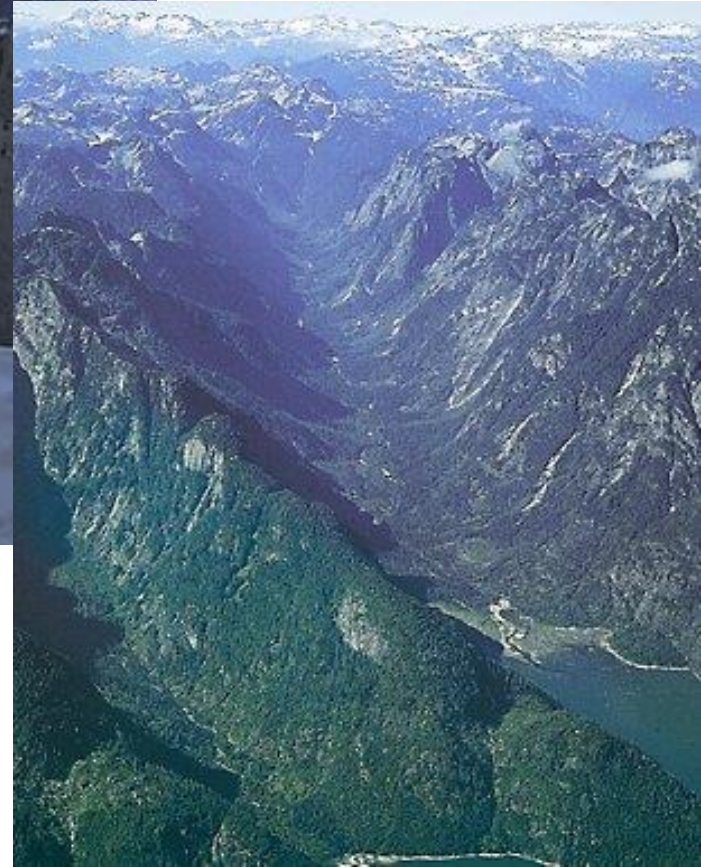

Rysy lodowcowe - Islandia

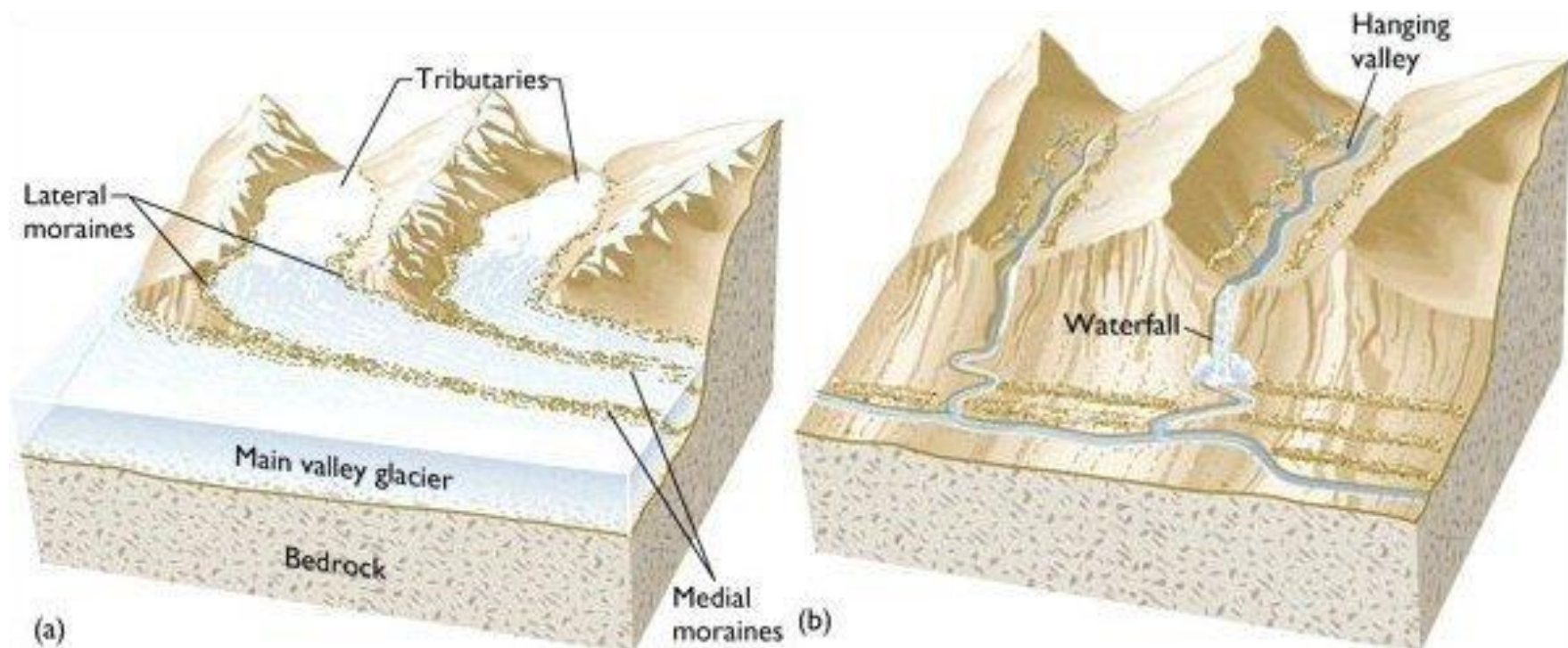
Doliny zlodowaczone - U-kształtne

Sierra Nevada, Kalifornia

Powstawanie dolin wiszących

Dolina wisząca

Sierra Nevada, Kalifornia

Dolina wisząca

Dolina Pięciu Stawów Polskich, Tatry

Fiord

Sognefjorden, Norwegia

Jezioro cyrkowe w kotle polodowcowym

Kocioł polodowcowy

Formy erozji wód polodowcowych:

- garnce podlodowcowe (marmity),
- kotły podlodowcowe,
- rynny podlodowcowe.

Jezioro w kotle podlodowcowym

Jezioro Hańcza, Pojezierze Wschodniosuwalskie

Jezioro rynnowe

Jezioro Jeziorak, Pojezierze Wschodniopomorskie

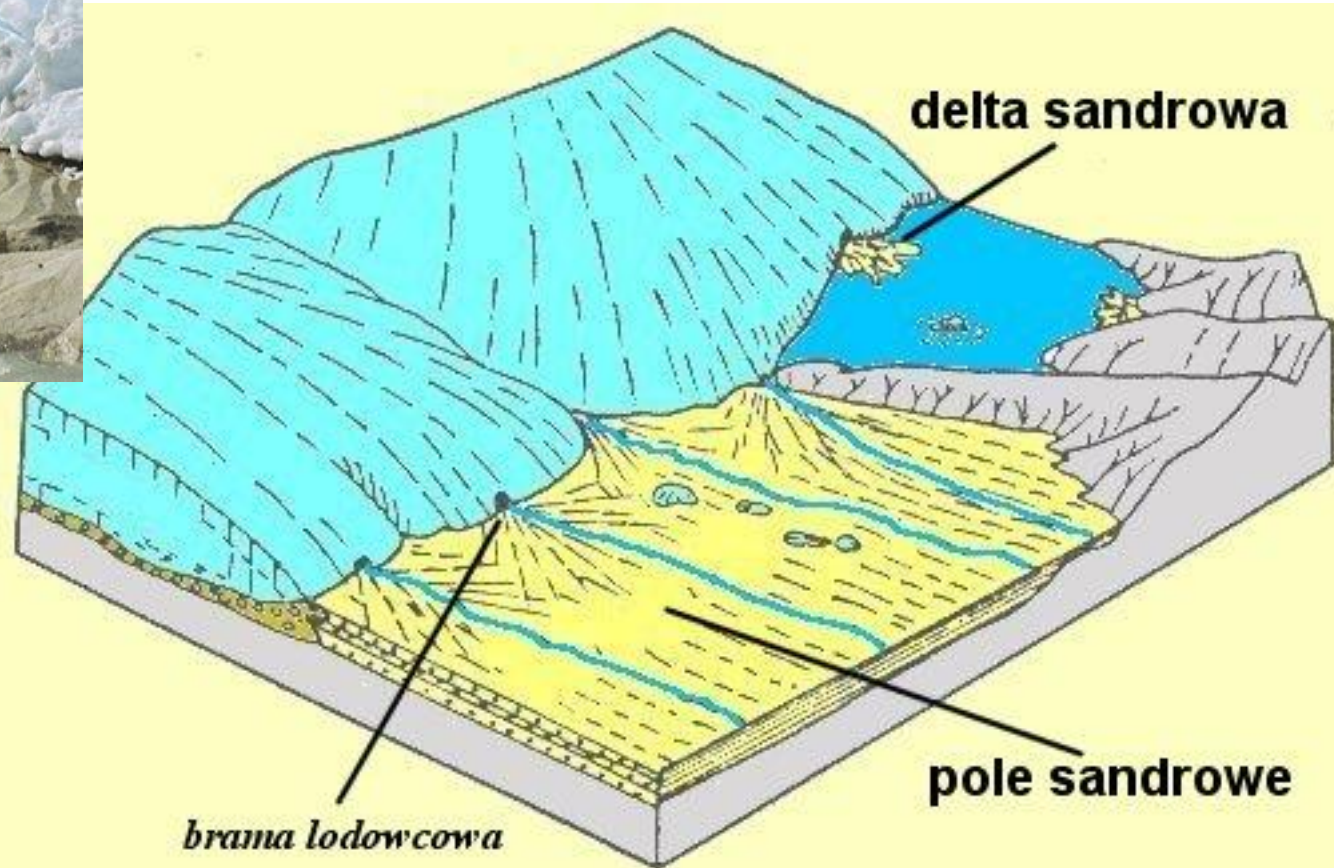

Rynna lodowcowa z jeziorem rynnowym

Formy powstałe w wyniku akumulacji osadów fluwioglacialnych:

- sandry,
- ozy (eskery),
- kemy i terasy kemowe.

Sandry

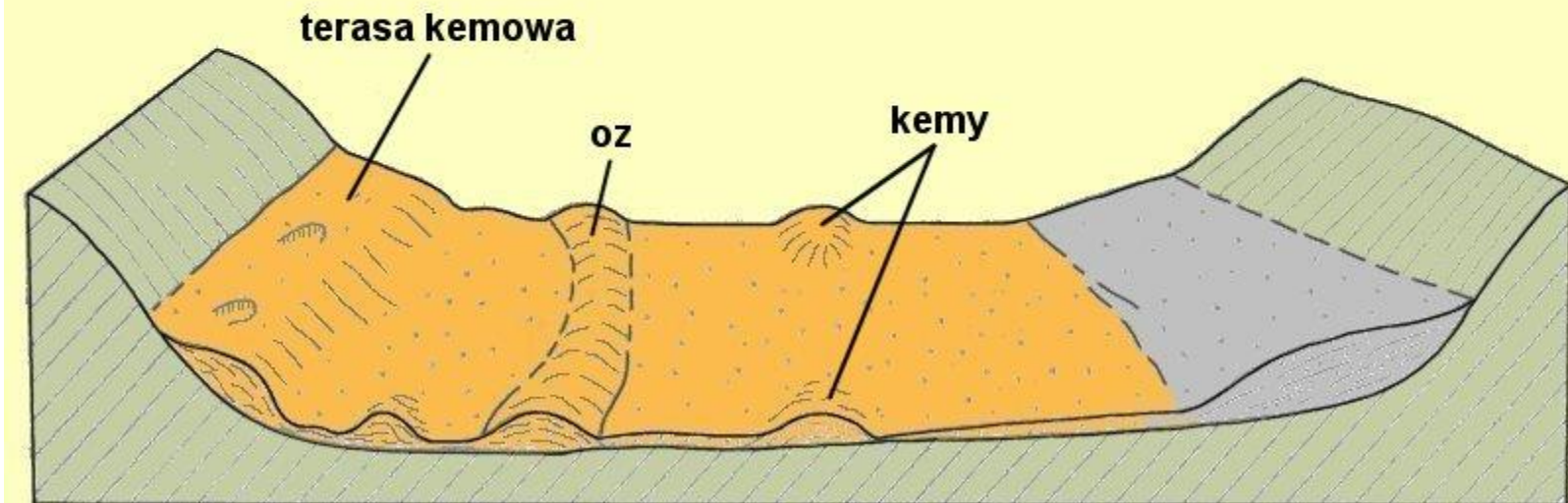
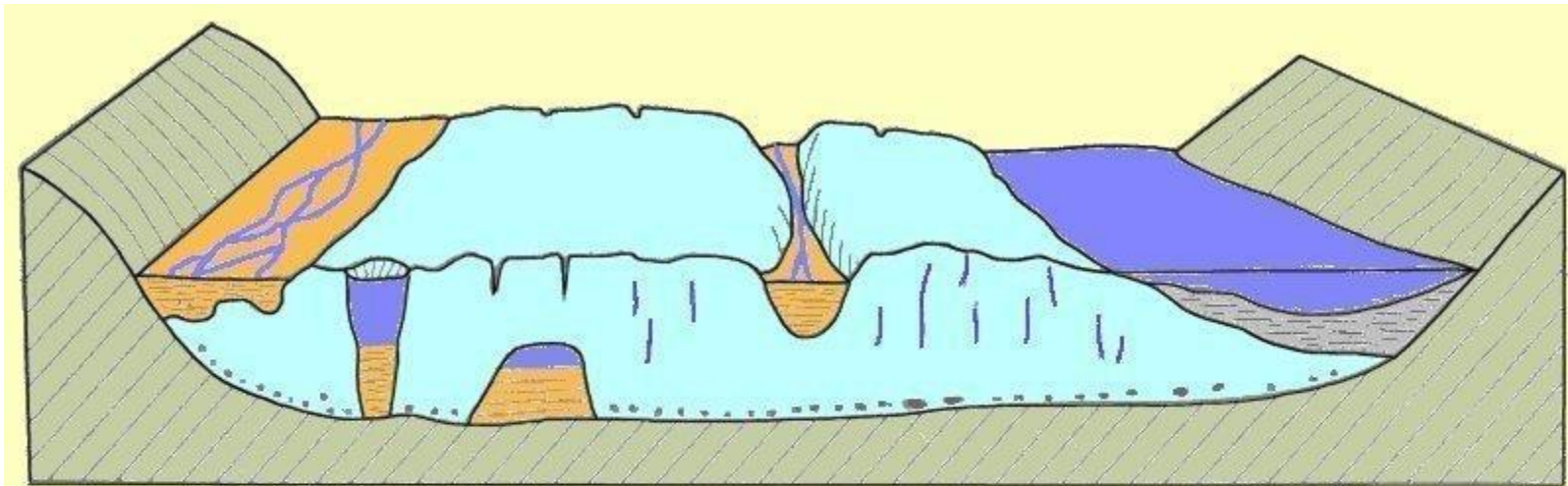

Pole sandrowe

SW Alaska

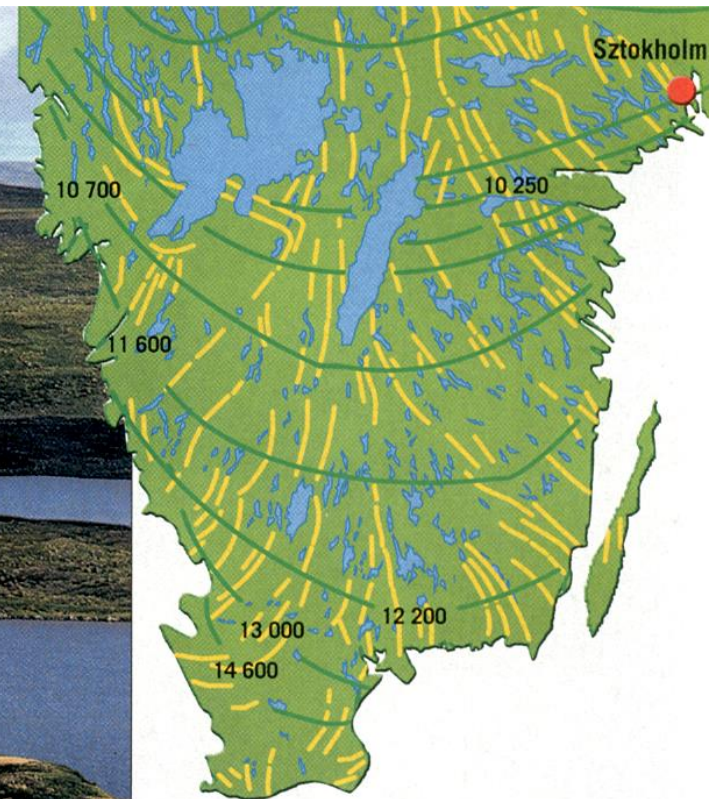
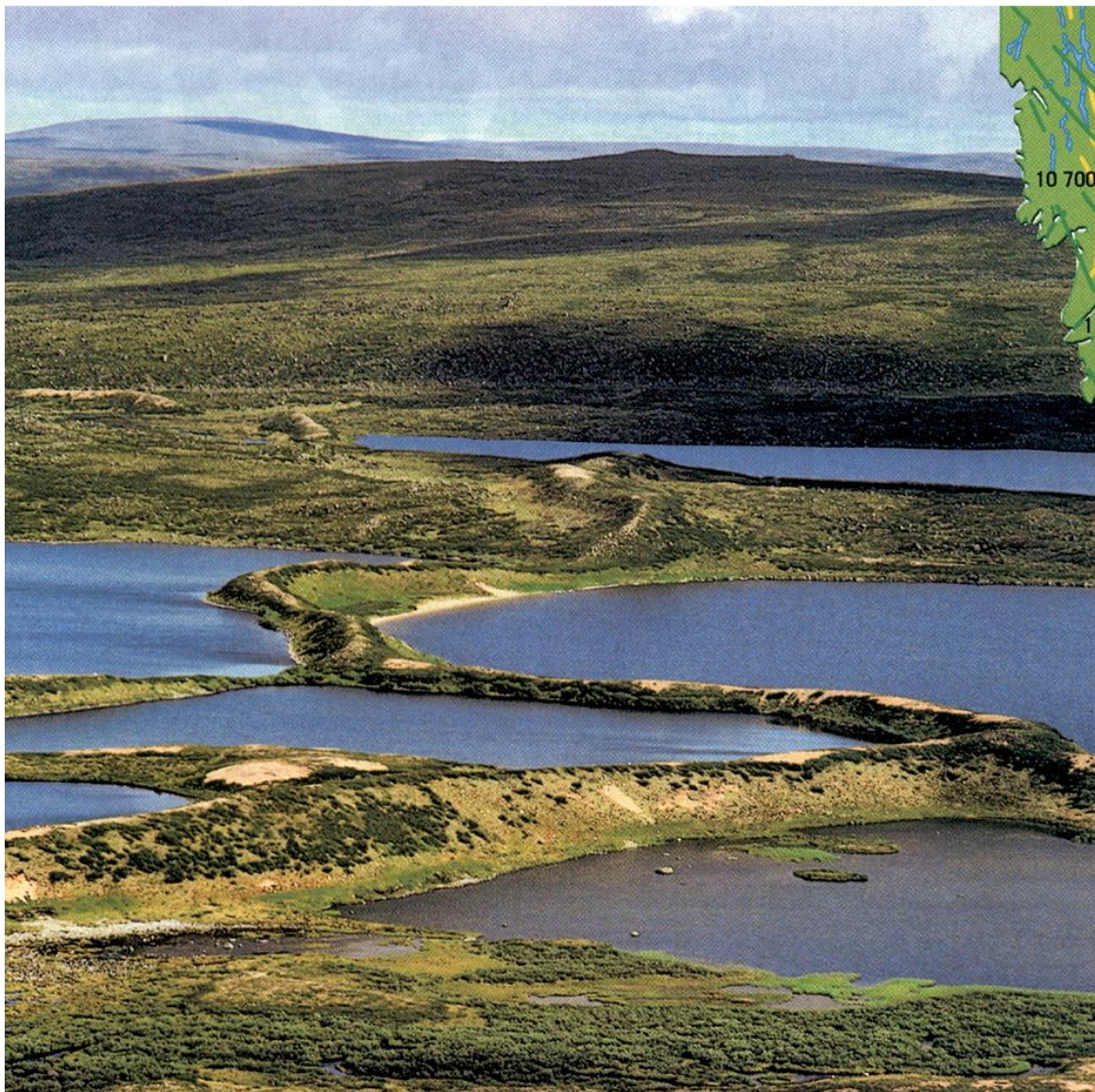
Ozy i kemy

Oz

Kettle-Moraine State Park, Wisconsin, USA

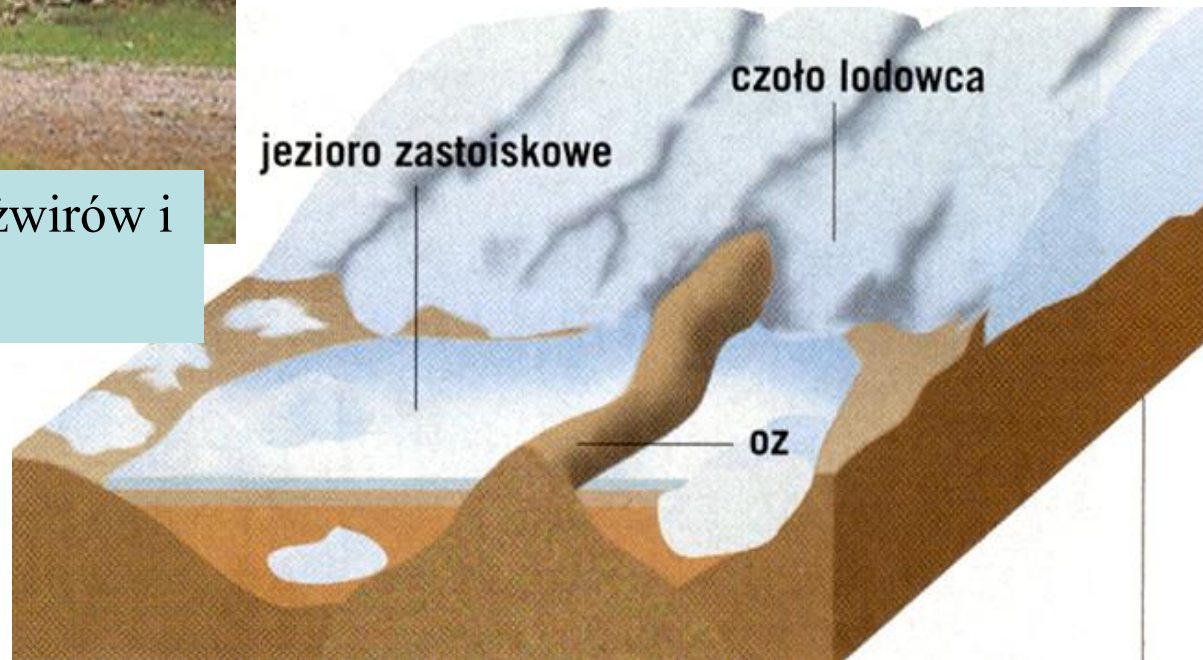

Ozy są formami
wykształconymi w
postaci długich i krętych
wałów zbudowanych z
piasków i żwirów

wał ozowy zbudowany ze żwirów i kamieni

Ozy rozwijają się zazwyczaj w tunelach subglacialnych, wypełnionych osadami okruchowymi złożonymi przez przepływające wody roztopowe

Kem

Cisowa Góra, Pojezierze Wschodniosuwalskie

Osady lodowcowe:

- glina zwałowa
- iły warwowe

Glina zwałowa

It warwowy

Sztokholm

